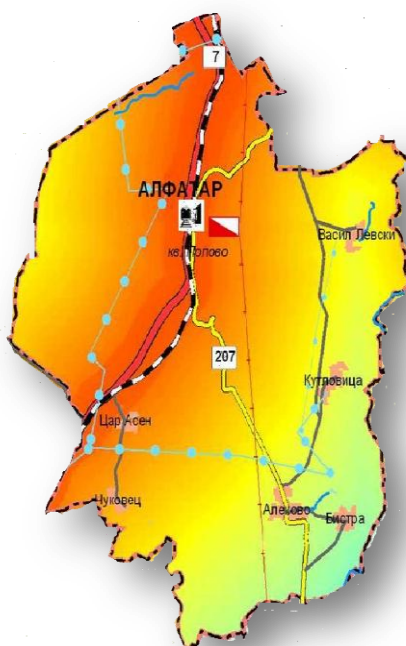

ОБЩИНА АЛФАТАР, ОБЛАСТ СИЛИСТРА

ПРОЕКТ!

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АЛФАТАР 2014 - 2020 ГОДИНА

АЛФАТАР, СЕПТЕМВРИ 2013 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.
5

Въведение

I. Анализ на икономическото и социално развитие на общината

1. Профил на община Алфатар

1.1 Географска характеристика на общината.....	6
1.2 Население и демографска ситуация.....	7
1.3 Атмосферен въздух, води, почви и нарушени територии, земна основа и земни недра.....	11
1.4 Ландшафт, биологично разнообразие и защитени територии.....	14
1.5 Акустична и радиационна обстановка, отпадъци.....	18
1.6 Културно-историческо наследство и ресурси.....	19

2. Състояние на местната икономика

2.1 Селско и горско стопанство.....	21
2.2 Промисленост.....	28
2.3 Търговия и услуги.....	28
2.4 Туризъм.....	29

3. Човешки ресурси и социално дейности

3.1 Пазар на труда.....	30
3.2 Благосъстояние на населението.....	32
3.3 Социални дейности и услуги.....	34
3.4 Здравеопазване.....	39
3.5 Образование и обучение.....	40
3.6 Култура.....	41
3.7 Спорт и младежки дейности.....	44

4. Инфраструктурно развитие

4.1. Пътна инфраструктура, железопътен транспорт, масов обществен пътнически транспорт.....	45
4.2. Съобщителна инфраструктура.....	46
4.3. Енергийна инфраструктура.....	46
4.4. Водоснабдяване и канализация.....	47
4.5. Строителство.....	47

5. Екологично състояние, околна среда. Рискове.

5.1. Екологични условия.....	49
5.2. Управление на отпадъците.....	50

6. SWOT-анализ на община Алфатар

52

II. Визия, стратегически цели и приоритети в общинския план за развитие на община Алфатар

1. Визия.....	57
2. Стратегически цели.....	57
3. Основни приоритети за развитие на общината.....	58

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ЗРР – Закон за регионалното развитие

МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството

НОПРР – Национална оперативна програма за регионално развитие

НПР – Национален план за развитие

НСРР – Национална стратегия за регионално развитие

ОПР – Общински план за развитие

ПРОПР – Програма за реализация на общинския план за развитие

ОСР – Областен съвет за развитие

ОСт.Р – Областна стратегия за развитие

РПР – Регионален план за развитие

РСР – Регионален съвет за развитие

РЦВ – Район за целенасочено въздействие

ЕС – Европейски съюз

СЦРП – Северен централен район за планиране

НСИ – Национален статистически институт

SWOT – Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие на община Алфатар (ОПР) е основният документ, определящ стратегическите цели и приоритети на общинската политика за периода 2014-2020 г. Законът за регионално развитие (ЗРР) е основа за разработване на плана.

Планът е отправна точка на общинското ръководство и всички заинтересовани страни за постигане на стратегическите цели чрез предприемане на конкретни мерки и действия.

Общинският план за развитие за периода 2014-2020 г. по своя характер и времетраене е средносрочен и се ситира в рамките на една дългосрочна общинска политика за развитие, това изисква да се продължи политиката за:

- намаляване на безработицата, критичното равнище на бедността, обезлюдяване на населените места, социалното изключване;
- прилагане на диференциран интегриран подход в структурната реформа;
- разработване на проекти за участие в европейски програми за регионално развитие и трансгранично сътрудничество;

Общинският план за развитие се намира в права и обратна връзка при разработването и актуализацията му с Национална оперативна програма за регионално развитие, Регионален план за развитие, Областната стратегия за развитие и общинския бюджет, въз основа на текстовете и логиката на закона за регионално развитие от една страна и възприетата методика за изискванията по разработване на общинския план за развитие. В Регионалния план за развитие на Северен централен район Община Алфатар попада в обхвата на изостанал „селски район” за целенасочено въздействие.

Предлаганият документ включва основните параметри на Националния план за регионално развитие по смисъла на Закона за регионално развитие и Областната стратегия за развитие /ОСтР/. В него са разгледани:

- анализ и идентифициране на основните проблеми на общинското развитие;
- стратегия, цели и приоритети на Общинския план за развитие са съобразени с Областната стратегия за развитие с целите и приоритетите на Регионалния план за развитие;
- възможни финансови инструменти;
- организация на плана в програма-проекти;

Общинският план за развитие е съобразен с приоритетите на Европейския съюз за следващия програмен период и целите на Стратегията „Европа 2020” и обхваща следните приоритетни области: икономическо развитие, социална политика и човешки ресурси, образование и младежки дейности, култура, спорт, туризъм, инфраструктура, селско стопанство, природни ресурси и околна среда.

В структурно отношение документът включва две основни части: аналитична и стратегическа. В аналитичната част са направени секторни анализи за актуалното състояние и съвременните тенденции по отношение на приоритетните области. Секторните анализи и съдържащите се изводи в тях са основата, върху която „стъпва” обобщеният SWOT анализ на регионалното развитие на общината. Чрез SWOT анализа са разкрити силните страни и възможностите в развитието на общината, а също така слабите страни и заплахите, които го ограничават. SWOT анализа подпомогна разработването на стратегическата част на документа, а именно формулирането на визия, стратегически цели, приоритети, мерки и конкретни дейности. Стратегическите цели и приоритети за развитие на общината и мерките за постигането им са съобразени с други стратегически документи на национално, регионално и общинско ниво.

Планът за регионално развитие на общината е:

- средство за мобилизиране на местните и централни ресурси, за привличане на външни инвестиции, за интегриране на множество проекти и планове на общинско и регионално ниво;
- създава възможности за повишаване на гражданската активност, за динамично развитие на населените места, за формиране на чувство за единение и съпричастност на населението към развитието на общината;
- необходимо условие за приобщаване и използване на възможностите на европейски и национални програми;

Планът за регионално развитие на община Алфатар може и следва да се разглежда като една мащабна, но същевременно достатъчно реалистична концепция за развитието на общината.

Общинският план за развитие е „отворен” документ, който може да се актуализира и допълва в съответствие с променящите се условия, както с нови оценки и анализи, така и с нови мерки и дейности по изпълнение на стратегическите цели и приоритети.

В съответствие с нормативните изисквания Общинският план за развитие трябва да бъде приет от Общински съвет три месеца преди началото на програмния период 2014-2020 година.

I. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

1. ПРОФИЛ НА ОБЩИНА АЛФАТАР

1.1. ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА -

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ, СЪСЕДНИ ОБЩИНИ

Община Алфатар е разположена в североизточна България, в границите на област Силистра, като заема нейната източна част. Тя е една от 7-те общини на област Силистра и е 4-та категория (ЕКАТТЕ – SLS01) по категоризацията на общините в Република България, съгласно заповед № РД-02-14-2021/14.08.2011 година на Министъра на регионалното развитие. На изток граничи с община Кайнарджа, на север и запад с община Силистра, на запад и юг с община Дулово и на изток с община Тервел, област Добрич.

Общата територия на общината според цифровия модел на кадастралната карта на общината е 248 564 дка (248,56 кв.км.). Територията на общината е разпределена по следния начин: земеделски територии - 133 906 дка; горски територии - 104 837 дка; населени места - 8 415 дка; водни площи - 98 дка; територии за транспорт и инфраструктура - 1 308 дка. Освен общинския център – гр. Алфатар, общинската територия включва още 6 села, в т.ч. 3 кметства – с.Алеково, с.Бистра и с.Чуковец и 3 кметски наместничества – с.Цар Асен, с.Васил Левски и с.Кутловица. Съгласно същата заповед категоризацията на населените места е както следва за: Алфатар (ЕКАТТЕ – 00415 с 4 категория), с.Алеково (ЕКАТТЕ – 00240 с 6 категория), с.Бистра (ЕКАТТЕ – 04145 със 7 категория), с.Чуковец (ЕКАТТЕ – 81712 със 7 категория), с.Цар Асен (ЕКАТТЕ – 78063 с 8 категория), с.Васил Левски (ЕКАТТЕ – 10210 с 8 категория) и с.Кутловица (ЕКАТТЕ – 40751 с 8 категория).

Връзките на община Алфатар се осъществяват главно с автомобилен и железопътен транспорт. Общинският център отстои на 23 км от гр. Силистра, на 125 км от гр. Варна, на 135 км от гр. Русе, на 82 км от гр. Разград, на 70 км от гр. Добрич, на 75 км от гр. Шумен, на 540 км от гр. София, на 140 км от Букурещ (Румъния), на 40 км от Кълъраш (Румъния), на 100 км от Констанца (Румъния), от КПП Силистра на 26 км. Обкръжението на община Алфатар с общини

и населени места от по-висока категория е обуславящ фактор в цялостното историческо развитие.

Важен елемент в развитието на общината е близостта до река Дунав и границата с Република Румъния.

1.2. НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЯ

НАСЕЛЕНИЕ

Община Алфатар се състои от седем населени места: общински център (гр. Алфатар), 3 кметства (с. Алеково, с. Бистра и с. Чуковец) и 3 кметски наместничества (с. Цар Асен, с. Васил Левски и с. Кутловица).

Табл. Населението на община Алфатар според данни на НСИ (демографската статистика е към дата 31.12.2011 г.)

Населени места	Население по години									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
с. Алеково	648	630	625	623	615	603	588	578	557	474
гр. Алфатар	2000	1971	1918	1907	1855	1800	1778	1714	1668	1625
с. Бистра	359	359	367	365	366	360	359	367	361	385
с. В. Левски	156	149	142	143	130	121	106	110	108	91
с. Кутловица	119	106	101	92	90	84	80	77	73	66
с. Цар Асен	217	208	210	208	198	201	195	191	184	93
с. Чуковец	314	302	292	291	290	282	284	287	290	286
Общо население	3813	3725	3655	3629	3544	3451	3390	3324	3241	3020

За последните десет години, населението на община Алфатар е намаляло с приблизително 800 души. Населението е концентрирано предимно в гр. Алфатар. В селата Кутловица и Цар Асен се наблюдава обезлюдяване.

ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЯ

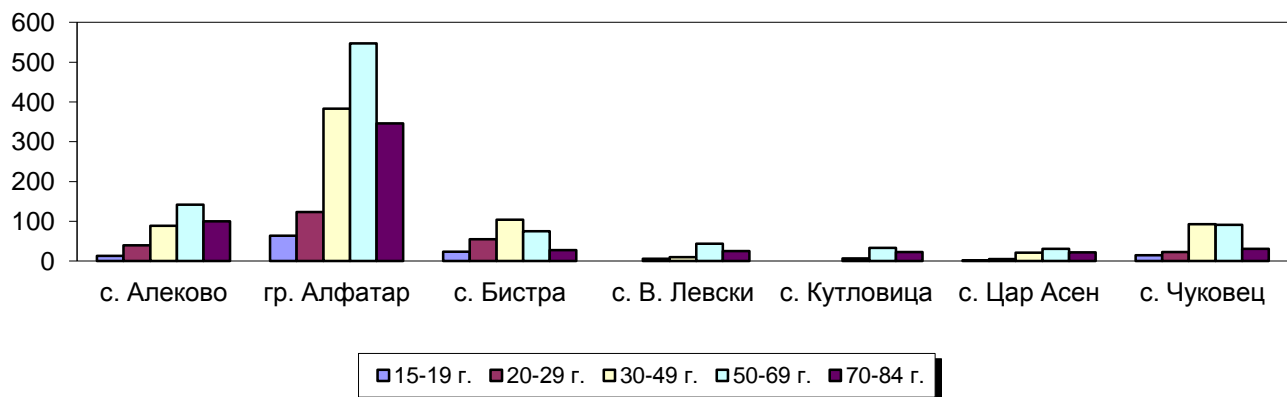
През последните години възрастова структура на населението в общината, бавно, но постъпателно се влошава. Поради негативните процеси в демографското развитие на общината се наблюдава намаление на населението под трудоспособна възраст. Спадането на раждаемостта, отрицателен естествен прираст, миграция към големите градове се отразяват изключително неблагоприятно и водят до застаряване на населението. Всичко това рефлектира върху устойчивото развитие на обществото и прави по-сложни преходите от един жизнен цикъл в друг. Младите хора вече осъществяват значително по-късно своите важни житейски стъпки и цели - като завършване на образование, започване на работа, раждане и отглеждане на деца.

Табл. Населението на община Алфатар по възрастови групи по данни на НСИ (демографската статистика е към дата 31.12.2011 г.)

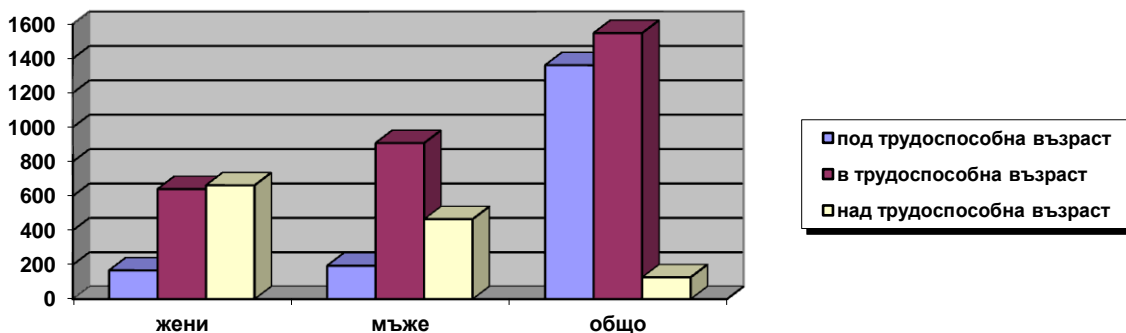
Възраст	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
0	18	20	31	10	20
1-4	78	76	76	86	88
5-9	149	147	134	110	108
10-14	133	126	136	146	126
15-19	204	177	152	142	118
20-24	140	158	166	181	122
25-29	162	155	144	122	130
30-34	175	176	166	161	124
35-39	196	170	173	175	171
40-44	219	228	213	211	204
45-49	202	212	226	222	208
50-54	210	198	199	191	180
55-59	285	270	242	228	215
60-64	289	285	298	278	280
65-69	346	325	308	312	288
70-74	300	317	299	287	260
75-79	182	189	203	212	221
80-84	108	111	101	110	94
85 и повече	55	50	57	57	63

Фигура: Възрастова структура по населени места за 2011 г.

Трудовите ресурси се обуславят от броя на населението и неговото механично движение. Най-голям дял за формиране на трудовите ресурси се пада на населението в трудоспособна възраст (16-59 г. жени и 16-62 г. мъже). В община Алфатар трудоспособното население, според данни на НСИ за 2011г, възлиза на 1548 души. Основната част от населението в трудоспособна възраст се намира в гр. Алфатар.

Фигура: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол по данни на НСИ за 2011 г.

Влияние върху обхвата на населението в и над трудоспособна възраст оказват както остаряването на населението, така и законодателните промени в определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

Най-силно влияние за намаление на населението оказват промените в естественото движение и особено миграция на младото население извън областта и извън страната.

Неблагоприятните стойности на основните демографски показатели в община Алфатар – ниска раждаемост и висока смъртност, обуславят и отрицателния естествения прираст.

Табл. Естествено и механично движение на населението в община Алфатар по населени места (данните за естествения и механичния прираст са към дата 31.12.2011 г от НСИ).

Населено място	Естествено и механично движение - брой						Коефициенти за естествено движение на населението - %		
	Живо родени	Умрели	Естествен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Раждаемост	Смъртност	Естествен прираст
2006 г.									
Община Алфатар	18	19	-73	53	65	-12	5.0	25.4	-20.3
с. Алеково	8	13	-5	13	16	-3	12.9	21.0	-8.1
гр. Алфатар	3	63	-60	33	25	8	1.6	33.5	-31.9
с. Бистра	5	2	3	1	3	-2	13.7	5.5	8.2
с. Васил Левски	-	5	-5	1	9	-8	-	36.6	-36.6
с. Кутловица	-	-	-	1	3	-2	-	-	0.0
с. Цар Асен	-	3	-3	1	8	-7	-	14.8	-14.8
с. Чуковец	2	5	-3	3	1	2	6.9	17.2	-10.3
2008 г.									
Община Алфатар	20	68	-48	64	77	-13	5.8	19.9	-14.0
с. Алеково	2	14	-12	11	14	-3	3.4	23.5	-20.2
гр. Алфатар	6	35	-29	39	32	7	3.4	19.6	-16.2
с. Бистра	10	5	5	2	8	-6	27.8	13.9	13.9

с. Васил Левски	-	3	-3	-	12	-12	-	26.4	-26.4
с. Кутловица	-	5	-5	4	3	1	-	61.0	-61.0
с. Цар Асен	1	4	-3	3	6	-3	5.1	20.2	-15.2
с. Чуковец	1	2	-1	5	2	3	3.5	7.1	-3.5
2011 г.									
Община Алфатар	23	64	-41	60	39	21	7.6	21.1	-13.5
с. Алеково	6	15	-9	5	9	-4	11.6	29.1	-17.5
гр. Алфатар	5	35	-30	41	19	22	3.0	21.3	-18.2
с. Бистра	8	5	3	2	2	0	21.4	13.4	8.0
с. Васил Левски	-	1	-1	5	3	2	-	10.1	-10.1
с. Кутловица	-	-	-	2	-	2	-	-	0.0
с. Цар Асен	2	4	-2	4	4	0	14.4	28.9	-14.4
с. Чуковец	2	4	-2	1	2	-1	6.9	13.9	-6.9

Налице е механичен отлив както от селата, така и от общинския център.

ПРОБЛЕМИ:

- постоянен отрицателен естествен прираст и намаляване общия брой на населението;
- застаряване на населението;
- увеличаване на заболяемостта сред населението в трудоспособна възраст;
- тенденция към снижаване на средната продължителност на живот;

1.3. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ, ВОДИ, ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ, ЗЕМНА ОСНОВА И ЗЕМНИ НЕДРА

Атмосферният въздух. Поради липса на големи източници на атмосферно замърсяване, на територията на общината не е установено системно наблюдение на качеството на атмосферния въздух. Наблюдения се извършват само чрез мобилни станции за емисионен контрол. Паралелно са наблюдавани и фонов данни за метеорологични условия в приземния слой: посока, скорост на вятъра, атмосферно налягане, температура на въздуха, слънчево греене и влажност на въздуха. Установените концентрации на серен и азотен двуокис са под допустимите и не крият здравен риск. Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на общината са: селскостопанските дейности (главно пренос на прах от вятъра); трафикът по главните пътища от републиканската пътна мрежа; битовото отопление през студения период; откритите площи с насипни материали (депа, кариери, сметища и др.). От всички източници с най-съществено значение са автомобилният транспорт и обработката на земеделските земи, която в много сухи години предизвиква прашни бури. Атмосферния въздух в района е натоварен предимно с въглероден двуокис, особено през зимния период. Източник на замърсяването е изгарянето на отоплителни материали в бита. С положително влияние за ефективното разсейване на замърсителите на територията на общината са относително високите средни скорости и постоянни посоки на местните ветрове, както и ниският процент тихо време. Големият брой дни с мъгли влияе отрицателно върху способността на въздушния басейн да се самопречиства. Слънчевото греене и радиация са способни да засилят вредния ефект от веществата, емитирани с изгорелите автомобилни газове. Атмосферният въздух на района като цяло не е антропогенно натоварен и неговите качествени характеристики са типични за района.

Води, канализация на урбанизираните територии, състояние на повърхностните и подземни води. Всички населени места в общината са водоснабдени, няма населени места с режим във водоснабдяването, но относителният дял на полезно използваната от общата

подадена вода непрекъснато намалява, поради лошото състояние на водопроводната мрежа. По принцип потенциалът на обхванатите водоизточници е достатъчен да покрие водопотребителните нужди през близките години. Подземните води, използвани за питейно водоснабдяване, в някои случаи нямат необходимата микробна чистота, но въпреки това се използват без пречистване. Съгласно Наредба № 9 на МЗ за качеството на водата, предназначена за питейно–битови цели, те се подлагат само на хлориране. В общината няма изградена канализационна мрежа. Използват се септични ями, които са предпоставка за замърсяване на подпочвените води. В повечето случаи се използват септични и попивни ями или отпадъчните води свободно се изпускат в деретата, което води до замърсяване на подземните води и провокира свлачищни процеси. Има частично изграден канал за дъждовни води в ниската част на гр. Алфатар. Дъждовната вода се оттича по асфалтовото покритие на пътищата и го руши. От гледна точка на Директиви № 91/271/ЕЕС и 98/15/ЕЕС, които изискват канализиране и пречистване на отпадъчните води в съответствие с нормите до 2007 г. на населените места с повече от 10 000 ж. и до 2014 г. на населените места с повече от 2 000 ж. няма нарушение. Територията на общината като част от Добруджанската подобласт е бедна на повърхностни води, защото в района те понират в дълбокоокарстените варовици. Химизацията на селското стопанство и попивните ями за битовофекални води са основните причини за замърсяване на плитките подземни води. Неконтролираното азотно торене през 80-те и началото на 90-те години, липсващите пречиствателни съоръжения за отпадъчни води от животновъдните ферми и недоизградената канализация за отпадъчни битови води допринасят за замърсяване с нитрати на подземните води.

Почви и нарушени територии. Източниците на замърсяване на почвите, които се проявяват на територията на общината са: торищата на животновъдните ферми (органично замърсяване), сметищата за битови и промишлени отпадъци, индиректното им замърсяване в следствие атмосферното и водното замърсяване. Към увреждащите почвите фактори трябва да се подчертае ветровата ерозия (дефлация), улеснена от слабата обезлесеност, силните северни и североизточни ветрове и релеф. Няма данни за евентуално замърсени земи около складовете за препарати за растителна защита и за изкуствени торове. Към категорията на нарушените терени на територията на общината се отнасят съществуващите в момента сметища за ТБО, излезлите от експлоатация кариери за инертни материали. В община Алфатар проблем са нерагламентираните сметища и замърсявания във всички населени места на територията на общината, които са шест на брой. От 2006 година, след изграждане на система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, битовите и строителните отпадъци се насочат към новото Регионално депо-Силистра. Разстоянието от него до гр. Алфатар е 18 км. В таблица са данните за битови и строителни отпадъци в област Силистра:

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Общо образувани битови отпадъци – хил.тона ⁰	-	-	138	146	152	90	83	52	37	38
Обслужвани населени места - брой ¹	3	4	4	5	5	28	28	107	118	118
Население в обслужваните населени места – брой	58129	64691	64316	68404	67694	80076	79149	122907	126749	118433
Дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране - %	41.8	47.1	47.1	50.7	50.7	60.8	60.9	95.7	100.0	100.0

Събрани битови отпадъци от обслужваните населени места – хил.тона ²	-	-	67	78	82	42	36	50	37	38
Събрани битови отпадъци на човек от обслужваното население – кг./чов./г.	763	907	1044	1145	1205	528	451	405	291	322
Депта за битови отпадъци – брой	4	5	5	5	5	27	4	4	2	1
Общо приети отпадъци на депата – хил.тона ³	44	59	77	82	87	46	77	200	33	37
В това число: Депонирани битови отпадъци – хил. тона	44	59	67	78	82	42	73	194	29	33
Заета площ от депата - дка	77	88	54	134	37	97	94	104	30	30
Остатъчен капацитет на депата - м ³	-	-	13209 2	19323 9	33635 7	548307 8	495615 9	76848 0	72658 9	68815 4

*Забележки:

⁰ данните са резултат от статистическа оценка на количествата образувани битови отпадъци от обслужваните и не обслужваните населени места. Поради промяна в методологията е направена ревизия на данните за периода 2004-2007 г. изключени от изчислението са временно съхранените битови отпадъци.

¹ обслужвани населени места от системи за организирано сметосъбиране на битови отпадъци.

² направена е оценка на събраните битови отпадъци от обслужваните населени места, поради промяна в методологията е направена ревизия на данните за периода 2004-2007 г.

³ от 2004 г. се събира информация за общо приетите отпадъци на депата (вкл. количествата битови, строителни и други отпадъци).

За третиране на отпадъците ежегодно общината определя такса битови отпадъци. Проблемът е, че средствата, които общината събира от такса битови отпадъци не стигат за трикратно годишно подръчване и запръстване на сметищата.

Проблем е обезвреждането на растителните и животински отпадъци. Разделянето в отделен поток, обработка и употреба като компост на тези отпадъци ще реши в голяма степен въпроса с генерираните на територията отпадъци.

Земна основа и земни недра. Територията на община Алфатар попада в Мизийската плоча съгласно разположението на големите морфотектонски области в България. Утайките на мезозоя и неозоя в областта на плочата са значителни. През мезозоя – горната креда „апт“ започва отлагането на пясъчници, а в по-северна част — на варовито-мергелната седиментация. През неозоя – Сарматските седименти се разкриват по деретата, над аптските варовици. Развити са в пясъкливо –глинест фацис. През антропогена-кватернера отложенията имат повсеместно разпространение в разглежданата територия. Те са представени от льосовия комплекс (льос и льосова глина) с мощност до 30-40 см.

Територията се характеризира с дълбочинни подпочвени води. Водоносни се явяват окарстените аптски варовици.

Слаби подпочвени води са установени и в льосовите отложения. Физикогеоложките процеси на територията на общината са с много съществено проявление и са важен фактор, оказващ влияние върху усвояването и устройството на територията. По физико-механични показатели строителните почви са подразделени на:

- скали, с много добри физико-механични показатели като земна основа;

- полускални, които предлагат сравнително добри инженерно-геоложки условия;
- глинести, които са със занижени физико-механични показатели, а льосовите отложения служат за земна основа, които притежават неравномерна пропадъчност – II тип.

Територията на общината попада в зоната за сеизмично райониране на Република България с интензивност от VII степен и със сеизмичен коефициент $K_s = 0,10$.

Свлачищата в територията на община Алфатар не са известни.

Полезни изкопаеми. Територията на община Алфатар е бедна на полезни изкопаеми. От нерудните полезни изкопаеми са разработени и ползвани пясъчниците и варовиците от апта на територията на община Алфатар в каменни кариери за добиване на материал за шосейни настилки и строеж на сгради. Сарматските пясъци са предимно ситни и глинести и са негодни за строителен материал, в строителството. 49 309,011

1.4. ЛАНДШАФТ, БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Характеристиките на **ландшафта** с техните физически, културни и естетико-емоционални измерения участват в характеристиката на ресурсния потенциал на територията, толкова доколкото допринасят за качеството на жизнената среда и за инвестиционната привлекателност. Взаимодействието в течение на времето на територията на общината между природогеографските условия и дадености - климат, релеф, вода, почви, растителност в тяхното естествено развитие и човешката дейност, е формирало части от територията със специфичен ландшафтен облик с различни по големина пространствени измерения. Елементите, които конкретно са ги обусловили на територия на Алфатар със земеделските земи – обработени, пасища и ливади; горите и ветрозашитните пояси; малкото на брой дерета; скални образувания-пещери; населените места, производствените съсредоточия и другите урбанизирани територии; транспортната и енергопреносната мрежа. Човешката намеса е изменила облика на природната среда в слаба степен на територията. По предварителна преценка комбинацията от естествени и създадени условия на територията на общината позволява идентифицирането на следните видове и разновидности ландшафти:

Селищни ландшафти. Селищната мрежа е добре развита, обусловена от вековни традиции. Населените места основно са разположени на равнинен терен или затворени долини. Те са с парцелна структура, с голям по площ стопански двор, повечето с изграден център в редки случаи с характерен архитектурно-градоустройствен образ. Въпреки общо взето еднообразния селищен ландшафт на селата, той е благоприятно повлиян от дворищното озеленяване.

Селскостопански ландшафти. Селскостопанските земи са една от основните части от територията на общината. Като ландшафт са носители на специфика, която ги отличава от всички останали селскостопански територии в страната. Макар и в не голям мащаб поземлените участъци, с наситените си цветове през всички сезони формират неповторим пейзаж, за което в много голяма степен допринасят горските полезащитни пояси. В процеса на възстановяване на поземлената собственост и свързаното с него „прекрояване” на поземлената структура, характерният пейзаж на селскостопанските земи прояви изключително висока устойчивост.

Горски ландшафти с неговите разновидности са тясно свързани с предназначението на горите, които са широколистни в по-голямата си част. В Защитената местност “Каракуз” има естествено липово находище. Като защитни гори и зелени зони се приемат териториите за снегозадържане и срещу вятъра. Разнообразието им по хабитуси, колорити и възрастови различия е добра предпоставка за формиране на ландшафт, но се нуждаят от сериозно поддържане и дообогатяване на растителния им състав с нови декоративни дървесни и храстови видове, с характерен силует и колорит. Дърводобивните гори са с относително малък дял от

горския фонд на общинската територия, но се изискват по-сериозни грижи за възстановяването им.

Транспортен ландшафт. В общината транспортните ландшафти, които са свързани в мрежа и „прорязват” останалите ландшафти, се формират от републиканските, общинските и останалите местни пътища. Те имат две измерения – „вписване” в ландшафтите, през които преминават, и собствени технически, функционални характеристики. По отношение на първото измерение трябва да се отбележи, че транспортната инфраструктура е проведена съобразно природните дадености, и нарушаването на ландшафтната цялост на територията е незначително. По отношение на второто картината е различна в различните части на територията и различните пътища. От гледна точка на техническо състояние и поддръжка като правило те се влошават с намаляването на класа на пътищата. Благоприятен фактор е широко приложеното крайпътно озеленяване. По отношение на крайпътното „обзавеждане” обаче има още много да се желае.

Защитени ландшафти са представени от защитените територии и защитените зони, описани в следващия раздел „Биологично разнообразие и защитени територии.

Територията на общината предлага завидно ландшафтно разнообразие, като много от представените видове и разновидности се отличават с подчертана индивидуалност. Преобладаващата част от ландшафтите притежават добра устойчивост. Антропогенната намеса не е довела до неблагоприятни последици върху тях. Нарушените ландшафти са ограничено представени при варовиковите кариери.

ОУП на общината ще изисква устройствените решения да бъдат насочени към формирането на устойчив и хармоничен ландшафт с изява на специфичните елементи:

- да прилага последователно ландшафтноустройствен подход, насочен към опазването и възстановяването на общите ландшафтни характеристики на територията;
- да проучи внимателно възможните варианти за провеждане на бъдещите транспортни и инфраструктурни мрежи и съоръжения, и включване в плана на онези от тях, които в най-малка степен нарушават околната среда и ландшафтните ѝ характеристики;
- при реализирането на мерките за рекултивация на нарушените терени;

Биологично разнообразие

Растителност. Характерът на растителността в общината и нейното географско разпространение се обуславя от особеностите на почвено-климатичните условия и от значителната пряка или косвена намеса на човека. Неоспорими исторически данни свидетелстват, че в миналото общината е била покрита с добре развита горска растителност. С течение на времето част от горската растителност е унищожена за разширяване на обработваемите земи. Заедно с това за значителната намеса на човека по отношение на горската растителност свидетелстват уединени малки по площ дъбови, акациев и орехови горички. Община Алфатар попада в Мизийската горско-растителната област и в подобласт – “Добруджански растителен район”. Във вертикално отношение растителността в района е представена от запазени в естествени гори и равнинни терени с преобладаване на луковична ливадна, пасищен райграс, трясък, белизма, садина и др. разпространени по мери, необработваеми земи, край пътища. Горските масиви принадлежат на “Долен равнинно-хълмист пояс” с подпояс на равнинно-хълмисти дъбови гори. Горите в района са представени от 97% широколистните видове и 3% иглолистни видове (черен бор). Основният дървесен вид, който преобладава е черът, образуващ смесени и чисто издънкови насаждения. По склоновете на суходолията се срещат формации от смесени насаждения от липа, габър, бряст и клен, а в долините низини - топола и акация. В общината има създадени 500 дка полезащитни пояси от акация, махалебка, гледичия, зарзали, габър и други видове. В състава на характерните за

общината растителните формации учасват дървестни, храстовидни, полухрастовидни и тревисти видове, както следва:

Сем. Asteraceae: (*Xanthium strumarium* L, *Xanthium spinosum* L, *Carduus acanthoides* L, *Bidens tripartita* L, *Matricaria trichophylla*, *Artemisia vulgaris* L, *Artemisia campestris* L); Lamiaceae (*Salvia pratensis* L, *Mentha arvensis* L); Solanaceae (*Datura stramonium* L); Fabaceae (*Lotus corniculatus* L, *Melilotus alba* Med.); Brassicaceae (*Lepidium campestre* L, R.Br. *Raphanus raphanistrum* L); Euphorbiaceae (*Euphorbia cyparissias* Host.); Chenopodiaceae (*Chenopodium album* L); Papaveraceae (*Papaver rhoeas* L); Plantaginaceae (*Plantago lanceolata* L); Polygonaceae (*Polygonum aviculare* L); Caprifoliaceae (*Sambucus nigra* L); Ericaceae (*Vaccinium uliginosum* L, *Vaccinium vitis-idaea* L, *Vaccinium myrtillus* L); Rosaceae (*Crataegus monogyna* Jacq, *Prunus mahaleb* L, *Prunus spinosa* L); Betulaceae (*Carpinus betulus* L, *Corylus avellana* L); Oleaceae (*Syringa vulgaris* L); Ulmaceae (*Ulmus minor* Mill); Fagaceae (*Quercus robur* L /Q, *pedunculata* Ehrh.); Anacardiaceae (*Cotinus coggygria* Scop.); Tiliaceae (*Tilia cordata* Mill./T. *parvifolia* Ehrh/, *Tilia platyphyllos* Scop./T.); grandifolia Neilr./Pinaceae (*Picea abies* L, Karst);

Тревната растителност е представена от типични за дъбовите гори видове житни тревни, острица, ягода, поддъбиче, къпина, мащерка, коприва, жълт кантарион и др.

Специфично растително богатство притежават защитените територии, което се отнася за защитената местност "КАРАКУЗ", където е запазена "Естествената липова гора" - 75,10ха, която е определена за защитена територия. В местността "Каракуз" има възможност да се добиват годишно (свежа маса) по 2.5 тона липов цвят, по 2 тона листа и корени от коприва, глог (цветове, плодове и листа) – 200кг.

Няма данни за разпространение на големи формации от лечебни растения.

Животинският свят в близост до урбанизирани зони, инфраструктурни трасета и горския фонд е представен от гръбначната фауна като:

- Клас земноводни: тритон, дъждовник, обикновена чесновница и зелена крастава жаба;
- Клас влечуги: слепочи, ливаден гушер, ивичест гушер, зелен гушер, смок мишкар, пепелянка, обикновена шипоопашата костенурка;
- Клас птици: гугутка, гривяк, гургулица, яребица, фазан, пъдпъдък, обикновена кукувица, сив кълвач, зелен кълвач, полска чучулига, качулата чучулига, селска лястовица, градска лястовица, сврака, полска врана, сива врана, малък орел, ловджийски сокол и сокол скитник;
- Клас бозайници: сърна, благороден елен, елен лопатар, дива свиня, чакал, лисица, див заек, таралеж, къртица, катерица, лалугер, обикновена горска мишка, домашна мишка, сив плъх, сляпо куче, черен пор, язовец;

Въпреки силното намаление в резултата на антропогенна дейност, все още се срещат в естествени условия популации от по-едри бозайници в Държавно ловно стопанство (ДЛС) "Каракуз".

Защитени територии и обекти

Защитените местности и обекти са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. В общината са обособени следните защитени обекти и територии по смисъла на Закона за защитените територии:

- "**Лудогорие**" е с обща площ: 91389,06 хектара; местоположение: община Алфатар, община Ветово, община Главиница, община Дулово, община Завет, община Исперих, община Кубрат, община Разград, община Русе, община Самуил, община Силистра, община Ситово, община Сливо поле и община Тутракан.
- "**Хърсовска река**" е с обща площ: 35428,63 хектара; местоположение: община Алфатар, община Дулово, община Кайнарджа, община Силистра и община Тервел.
- под режим на защитени дървесни видове в землището на гр. Алфатар са вековни дъбове в местността "Сухата чешма";

- под режим на защитена местност в землището на гр. Алфатар попада естествено липово насаждение в местността "Каракуз" с обща площ 75,1 ха.;
- под режим на защитени дървесни видове в землището на гр. Алфатар са вековни дъбове в местността "Сухата чешма".

Защитени зони по Натура 2000

В община Алфатар има обявени защитени зони по Натура 2000, които са разпределени по съответните землища на населените места както следва:

- В землището на гр. Алфатар попадат пет защитени зони от Натура 2000 в т.ч. в 3 проектни защитени зони:
  1. "Хърсовска река" – опазване на природните местообитания;
  2. "Хърсовска река" – опазване на дивите птици;
  3. "Лудогорие" – опазване на природните местообитания;
  4. "Лудогорие" – опазване на дивите птици;
  5. "Лудогорие – Сребърна" – опазване на природните местообитания;
- В землището на с. Алеково попада в 2 защитени зони от Натура 2000:
  1. "Хърсовска река" – опазване на дивите птици;
  2. "Хърсовска река" – опазване на природните местообитания;
- В землището на с. Бистра попада в 2 защитени зони от Натура 2000:
  1. "Хърсовска река" – опазване на дивите птици;
  2. "Хърсовска река" – опазване на природните местообитания;
- В землището на с. Васил Левски попада в 2 защитени зони от Натура 2000:
  1. "Хърсовска река" – опазване на дивите птици;
  2. "Хърсовска река" – опазване на природните местообитания;
- В землището на с. Кутловица попада в 2 защитени зони от Натура 2000:
  1. "Хърсовска река" – опазване на дивите птици;
  2. "Хърсовска река" – опазване на природните местообитания;
- В землището на с. Цар Асен попада в 3 защитени зони от Натура 2000:
  1. "Хърсовска река" – опазване на дивите птици;
  2. "Хърсовска река" – опазване на природните местообитания;
  3. "Лудогорие" – опазване на природните местообитания;
- В землището на с. Чуковец попада в 2 защитени зони от Натура 2000:
  1. "Хърсовска река" – опазване на дивите птици;
  2. "Хърсовска река" – опазване на природните местообитания;

Защитена местност "Каракуз" – обща площ 74,07 хектара; местоположение: община Алфатар – гр. Алфатар. Защитено е естествено липово находище.

Защитена местност "Малък Канагьол" – обща площ 369,96 хектара; местоположение: община Алфатар – с. Васил Левски, с. Кутловица; община Кайнарджа – с. Попрусаново, с. Стрелково; община Силистра – с. Богорово, с. Главан, с. Попкралево.

Опазване на уникален ландшафт, включващ каньоновидно суходолие, характерни скални образувания, редки хазмофитни растителни съобщества, естествените местообитания на защитени растителни и животински видове; предоставяне на възможност за научни изследвания и развитие на устойчив туризъм.

Зелена система

В този раздел като елементи на зелената система на общината се разглеждат следните, създадени или облагородени от човека зелени площи в селищата и извънселищни територии:

- обществени паркове и градини;

- специализирани паркове и градини;
- санитарно-защитно озеленяване;
- транспортно озеленяване;
- озеленяване за ограничено ползване.

Горските територии, чиито средообразуващ ефект е от изключително значение за екологичната обстановка, са разгледани в друг раздел.

Обществени паркове и градини съществуват във всички населени места, но точни данни за площите няма, поради липса на застроителни планове (с изключение на Алфатар). Високата задоволеност се дължи от една страна на сериозното нарастване на обществените озеленени площи в селата през периода 1965-1994 г., когато са се оформили центровете на населените места, а от друга на намаляването на числеността на селското население. Специализирани паркове и градини няма, като се изключат гробищните паркове, които ги има във всички населени места. От гледна точка на екологичната инфраструктура представителите на общинската територия на санитарно-защитното озеленяване с най-голямо значение са залесените дерета и оврази ветрозащитните пояси. Транспортно озеленяване има по протежение на част от извънселищните участъци на пътищата и непланирано. Озеленените площи за ограничено обществено ползване са слабо представени в общината. Озеленяването на спортни обекти и спортни съоръжения е инцидентно и хаотично.

Община Алфатар притежава значително и разнородно биоразнообразие – ценна флора и фауна, атрактивни природни феномени. Защитените територии и защитените зони по Natura 2000 покриват голяма територия. Селищата притежават като цяло добро обществено озеленяване, но то се отличава с незадоволително ниво на поддържане. Защитените територии са регламентирани по съответния ред, режими на ползване и защита, а защитените зони са само утвърдени, точните граници на местообитанията още не са установени и липсват регламентирани режими за ползване и опазване. Това обстоятелство поражда определени трудности пред устройството на общинската територия.

1.1. АКУСТИЧНА И РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА, ОТПАДЪЦИ

Акустична обстановка. На територията на общината не са правени изследвания и измервания за шумово натоварване. В населените места на територията на общината няма изградена мониторингова система за контрол на акустичната среда. Инцидентно са правени замервания от специалистите на площадките на обектите. Територията на общината не е под влиянието на източници на шум от териториите на съседните общини. Транспортният шум е с основен източник от автомобилният транспорт, както в общинския център и останалите населени места, така и за прилежащите на първокласен път територии. Той е непосредствена функция от интензивността на движение на моторните превозни средства. Поради липсата на наблюдения, акустичната картина в общината се очертава от отделни епизодични измервания и изчисления. Производствен шум се създава от промишлени източници на територията, като: предприятията за ремонт на техника, дървообработващи фирми, фирми от хранително-вкусова промишленост и др. малки предприятия. Шумът, емитиран от тези източници, е периодичен. Шумът, породен от строителни дейности е епизодичен. Комунално-битовият шум се формира от дискотеки, ресторанти и аперитиви, домашен шум, детски игри, спортни прояви на открити спортни съоръжения и др. Той е импулсен, непостоянен по честота, сила и посока, с по-ниски стойности, но с по-голяма повтаряемост и по-дълго въздействие

Радиационна обстановка на територията на общината не е предмет на системни наблюдения. Нивото на естественият радиационен фон на територията на общината е обусловено от варовиковата скална основа. В обхвата ѝ не се добиват рудни и нерудни изкопаеми, които биха могли да дадат по-висок радиационен гама-фон. Освен това в общината

няма предприятия, които да използват суровини – източници на лъчения, добивани на други места. Обекти, използващи източници на йонизиращи лъчения в своята дейност на територията на общината, са медицинските заведения. Те се контролират минимум един път в годината. Направените измервания установяват, че стойностите на рентгеновото лъчение са фонове. В района на община Алфатар няма промишлени източници на йонизиращи лъчения. Като потенциална заплаха за общината може да се оцени близостта ѝ до АЕЦ “Черна вода” в Румъния. Няма обаче официални данни за извършени измервания след пускането на централата в експлоатация. Нейонизиращи лъчения, респ. на формиране на електромагнитни полета (ЕМП), разположени на територията на общината са: радиокомуникационните и електропреносната мрежа. Община Алфатар се намира извън зоната на АЕЦ Козлодуй. Радиационно замърсяване може да възникне само над проектна авария. Радиационният фон се замерва ежедневно от дежурния на общината. Данните на замърсяване през последните пет години са в нормата –0.15-0.18 микросиверта в час.

1.6. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО И РЕСУРСИ

Историческа характеристика

Алфатар е обявен за град през 1974 година. Алфатар е уникално име на селище в българската топонимия. В историческите данни се среща като Алфатар, Ахлатар и Ифлатар. Открива се прабългарския произход в името, като „крепост с войска”.

Община Алфатар е с богати културно-исторически традиции. Най-ранните археологически факти за обитаване на района са от късната новокаменна епоха - VI х.пр.Хр. Жителите на Общината са наследници на трако-гети, римляни, византийци. Достоверни сведения за духовния живот на това население се черпи от откритите руини по селища, гробни могили и скални светилища. През ранно-византийската епоха в района на Алфатар съществува съгъстена селищна мрежа с характерно за периода строителство на крепости: крепостта "Палматис" и римското селище в местността "Геленджика".

През Средновековието селището е в период на разцвет. Тази зона е средище на Българското царство, разположена между столиците Плиска и Преслав, и Дръстър /през X в. Дръстър е дунавската резиденция на българските ханове и патриарси/. Открити са останки от каменна крепост в местността "Килник" /военностратегически, административен и религиозен център/, средновековни селища и крепости в местностите "Караула", "Сухата чешма", както и монашеска колония по сухоречието "Канагол" - съсредоточие на скални манастири, датирани към X в. За епохата на Второто българско царство в този район липсват сериозни методически проучвания. През годините на османското потисничество, Алфатар е едно от най-големите села в Североизточна България и Добруджа. Според не напълно потвърдени данни в началото на османската експанзия, селото е наброявало повече от 700 къщи. Най-ранният документ /от 1573-1574 г./ показва, че населението е чисто българско. Като такова то се запазва до Освобождението.

През втората половина на XV-XVII в. в Добруджа настъпват значителни демографски изменения. В резултат на Руско-турската война от 1768-1774 г. много български села от тези земи променят облика си. Една част от жителите на този район се изселват в Русия и Влашко. На тяхно място в Алфатар се настаняват преселници от Сливенско и Ямболско. В периода на Възраждането се осъществяват процеси, свързани с утвърждаване на българската национална, духовна и религиозна идентичност. През този период е изграден и храма „Св. Троица” в гр.Алфатар през 1846 г. След Освобождението, само за 18 години населението на Алфатар се удвоява. Към 1895 г. то наброява 2 426 жители. През 1884 г. се построява най-голямото и модерно училище в Силистренския край. Селото се превръща във важен селскостопански и обществено-политически център. По време на Балканските войни /1912-1913 г./ земеделското

стопанство в Южна Добруджа, както и в цялата страна запада. Голяма част от мъжкото население е мобилизирано. От този район на страната са реквизирани няколко десетки хиляди глави коне и едър рогат добитък, както и големи количества зърнени храни, брашно, варива, масло и др. При тези условия, положението на селяните започва бързо да се влошава. С анексирането на Южна Добруджа след 1913 г. територията попада в границите на Кралство Румъния, което продължава до м. септември 1940 г. Румънските управляващи среди провеждат агресивна аграрна политика, която по най-ефикасен начин съдейства за постигането на румънизаторските им цели. В края на 1914 г. е сложена ръка и върху културно-просветните институти на местното население. Всичко това се осъществява в политическа и социално-икономическа обстановка, неблагоприятна за завареното население, което е причина за нов миграционен процес – отлив на българско население и общо намаляване на жителите на града. След подписването на Крайовската спогодба (07.09.1940 г.), българската политическа власт се установява на територията с навлизането на българските войски на 21 септември с.г. Постепенно се формира местната администрация, която провежда стопанска и устройствена политика за икономическа стабилизация и социално развитие. Основни поминъци на населението са земеделието, скотовъдството, и занаятите. Мерките за подпомогне стопанското развитие в периода 1942-1943 год. включват и оземляване на малоимотни местни жители и на преселници. В периода след 1944 г. и до днес развитието на общината се осъществява в съответствие с двукратно настъпилите промени в обществено-политическото статукво. Определящ фактор за формиране на икономическия профил и социалния облик на общината представляват спецификата на природо-географските условия и потенциалът на естествените ресурси. След 1990 година населението силно намалява в следствие миграционните процеси, като Алфатар запазва ролята си като общински, стопански, икономически и културен център в района, който непрекъснато се благоустроява и обновява.

Обобщеният списък от природни и антропогенни фактори, поставящи условия към устройственото развитие на общината, включва още:

- наличие на ценни, в т.ч. законово защитени обекти на природното и културно-историческото наследство;
- наличието на находища на полезни изкопаеми, съответно добивните дейности;
- преминаването през територията на пътна инфраструктура, осигуряваща транспортни връзки с международно значение; наличие на инфраструктура на железопътния и на автомобилния транспорт;
- инвестиционна активност за изграждане на инфраструктура на енергопроизводството от алтернативни източници – водни и слънчеви, вкл. косвеното им въздействие върху земеползването, опазването на околната среда и на местообитаванията;
- близостта на мощния фокус на урбанизация – градовете Варна и Силистра, и произтичащите от това ежедневни и периодични миграционни процеси (трудови и културно-битови пътувания) предопределят известни “агломерационни” характеристики на устройственото развитие в надобщински (регионален) териториален обхват.

Накратко очертаните до тук доминиращи устройствени фактори и инвестиционни процеси в тяхното спонтанно, неплавно развитие са носители на заплахата по отношение устойчивостта на системите. Те могат да компрометират бъдещи обществено значими реализации, както и частните интереси на всеки един от жителите и поземлените собственици на територията на общината

„Добруджанска къща” – Алфатар

Етнографската експозиция показва традиционната уредба на добруджанско жилище в периода от края на XIX в. до средата на XX век. Къщата е център за демонстрация на

автентичен добруджански фолклор и обичаи. Тя е строена след Освобождението (1893г.) в характерна за времето архитектура, реставрирана през 1984г.. Стаите са подредени с традиционни за селището тъкани, вълнени черги, автентични кърпи и везани възглавници. В дома е разгърната експозиция на лозаро-винарството с характерни оръдия и сечива за обработка на земята, съдове за прибиране на гроздето и съхранение на виното.

Християнски храм „Света Троица“

Църквата е строена през 1846г. и представлява каменна постройка с три кораба и една абсида на източната стена. На западния ѝ вход е изграден малък навес – ложа, за съхранение на храмовата икона. Такива архитектурни добавки към фасадата не се срещат често в нашата църковна архитектура, което обуславя уникалността на обекта. Забележителна е украсата на стените, разчленени с множество слепи арки. Установено е, че под сегашната мазилка се съдържат уникални по своя характер и изработка стенописи, които са били закрити при замазката на стените след опожаряването на сградата през втората половина на XIX век. Вниманието привличат и резбованите украси на трона и на вратата на иконостаса. В църквата се съхраняват оригинални икони от тревненската школа на зографите Досю Косюв и Ангел Досюв – 1846 г.: икона на Богородица, на Св.Троица, Св.Димитър, Св. Хараламбий и Йоан Предтеча. Храмът е паметник на културата.

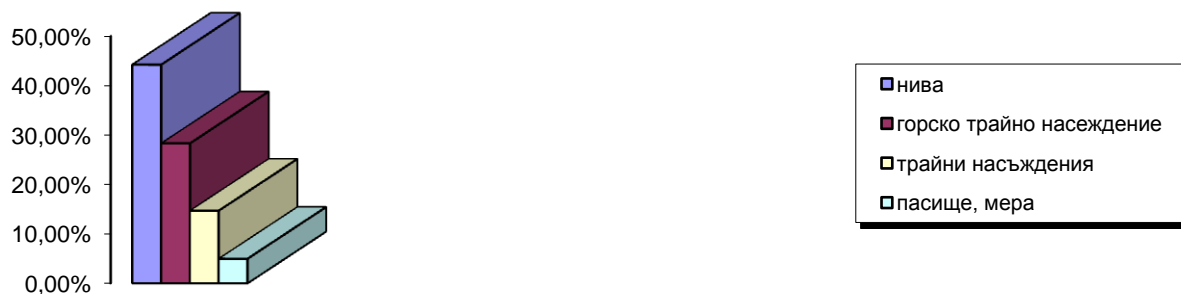
2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

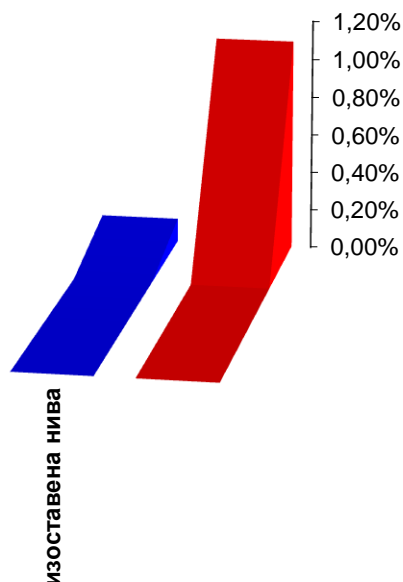
2.1. СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО

Селското стопанство е основното предимство на община Алфатар. Общината разполага с голямо количество плодородна земя и благоприятен за земеделие климат.

Според регистъра на земеделските земи, гори и земи в ГФ, общата обработваема земя в общината е 244 102.444 дка, от които 107939.978 дка (44.21%) са обработваеми ниви, а 69078.009 дка (28.29%) са горски трайни насаждения.

Фигура: Начин на трайно ползване

Земеделието се преобразува в сектор на частни индивидуални стопани и кооперации.

Сериозен проблем в развитието на селското стопанство е липсата на целенасочена политика в използването на нови сортове и породи. В това отношение се разчита предимно на инициативата на частни фирми.

Земеделието в общината се определя от развитието на два подотрасъла – растениевъдство и животновъдство.

Растениевъдство

Основната земеделска култура, която се произвежда на територията на общината е пшеницата. Овощните насаждения са представени предимно от кайсии, праскови, череши и круши. Интересът към създаване на нови овощни насаждения в общината е сравнително слаб, поради факта, че за създаването им са необходими значителни финансови ресурси, а възвръщаемостта на вложените средства е доста бавна.

Табл. Структура на културите в общината за периода 2010 г.-2012 г. (дка/площи).

Вид култура	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Пшеница	43000	35300	36000
Царевица за зърно	12500	10000	12000
Маслодаен слънчоглед	23500	9000	22497
Маслодайна рапица	3580	6770	2303.6
Ечемик	6890	4100	4000
Кайсии	2308	2308	2308
Лоза-винени	820	820	820
Тютюн-ориенталски	140	105	130
Лавандула	118	118	-

Табл. Средни добиви от основните земеделски култури в общината за периода 2010-20012 г. (кг./дка).

Вид култура	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Пшеница	396	560	400
Царевица за зърно	700	750	200
Маслодаен слънчоглед	190	250	200
Маслодайна рапица	173	200	250
Ечемик	347	380	400
Кайсии	0	450	110
Лоза-винени	337	300	300
Тютюн-ориенталски	200	150	80
Лавандула	119	600	-

Табл. Засети – хектари и вид култура на регистрираните земеделски кооперации за периода 2010-20012 г.

2010 г.			
Земеделска кооперация	Населено място на дейност	Култура	Засети-хектари
ЗК “Мотор 93” с. Бабук	гр. Алфатар	Обикновена (мека) пшеница	89
ЗК “Напредък”	гр. Алфатар	Ечемик	42
ЗК “Напредък”	гр. Алфатар	Люцерна	25
ЗК “Напредък”	гр. Алфатар	Обикновена (мека) пшеница	420
ЗК “Напредък”	с. Кутловица	Ечемик	36.2589
ЗК “Единство”	гр. Алфатар	Кайсии, зарзали	2.17
ЗК “Единство”	гр. Алфатар	Люцерна	8.23
ЗК “Единство”	гр. Алфатар	Обикновена (мека) пшеница	76.46
ЗК “Светлина-8”	с. Васил Левски	Други овощни видове	1.6992
ЗК “Светлина-8”	с. Васил Левски	Естествени ливади	19.5051
ЗК “Светлина-8”	с. Васил Левски	Ечемик	70.3046
ЗК “Светлина-8”	с. Васил Левски	Люцерна	8.3
ЗК “Светлина-8”	с. Васил Левски	Обикновена (мека) пшеница	345.465
2011 г.			
Земеделска кооперация	Населено място на дейност	Култура	Засети-хектари
ЗК “Мотор 93” с. Бабук	гр. Алфатар	Рапица	88.8
ЗК “Напредък”	гр. Алфатар	Дини	-
ЗК “Напредък”	гр. Алфатар	Ечемик	56.8
ЗК “Напредък”	гр. Алфатар	Люцерна	22
ЗК “Напредък”	гр. Алфатар	Обикновена (мека) пшеница	309.3
ЗК “Напредък”	гр. Алфатар	Рапица	69.2
ЗК “Напредък”	с. Цар Асен	Обикновена (мека) пшеница	38.2
ЗК “Единство”	гр. Алфатар	Кайсии, зарзали	2.17
ЗК “Единство”	гр. Алфатар	Люцерна	8.23

ЗК "Единство"	гр. Алфатар	Обикновена (мека) пшеница	82
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Други овощни видове	1.6992
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Ечемик	33.8
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Люцерна	23
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Обикновена (мека) пшеница	301
2012 г.			
Земеделска кооперация	Населено място на дейност	Култура	Засети-хектари
ЗК "Мотор 93" с. Бабук	гр. Алфатар	Обикновена (мека) пшеница	90
ЗК "Напредък"	гр. Алфатар	Ечемик	48.5
ЗК "Напредък"	гр. Алфатар	Люцерна	22
ЗК "Напредък"	гр. Алфатар	Обикновена (мека) пшеница	300.16
ЗК "Напредък"	с. Цар Асен	Обикновена (мека) пшеница	35
ЗК "Единство"	гр. Алфатар	Ечемик	23.9
ЗК "Единство"	гр. Алфатар	Кайсии, зарзали	2.17
ЗК "Единство"	гр. Алфатар	Люцерна	6.2
ЗК "Единство"	гр. Алфатар	Обикновена (мека) пшеница	18.4
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Дини	2
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Други овощни видове	1.6992
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Ечемик	25
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Люцерна	11
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Обикновена (мека) пшеница	214.7
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Слънчоглед	280
ЗК "Светлина-84"	с. Васил Левски	Царевица на зърно	93

Структурата на посевните площи, реализира чрез силно опростена структура на производство пшеница, царевица, слънчоглед, ечемик. Тенденцията на превес на житните култури се отразява неблагоприятно върху равнището на средните добиви в резултата на монокултурие.

Посевен и посадъчен материал - много от производителите особено арендаторите и частни стопани, използват за посевен материал, семена от масов посев (собствено производство), несертифицирани - поради липса за закупуване на стандартни семена.

Растително-защитни мероприятия - провежда се частично и неефективно най- вече срещу плевелите, което доведе до значително разпространение коренищни плевели (балур, паламида) и други – бутрак.

Арендните (наемни) договори за една година са източник за източване запасите от почвата, би следвало този срок да бъде минимум 4 години.

Липсват поливни площи.

Развитието на отрасъла е в пряка зависимост от развитието на аграрната реформа (поземлена реформа, организационни структури, данъчна политика, финансиране и кредитиране, ценова политика).

Поземлената реформа доведе до възстановяване на частната собственост и раздробеност и персонификация на земята. След възстановяване и подялбата на земите между потенциалните наследници, бъдещите собственици са над 5000 със среден размер между 12-23 дка.

Преобладаваща част от ангажираните в земеделието не организират стоково производство, а произвеждат продукти за своето биологично оцеляване. Това са безработни, пенсионери без особена професионална подготовка.

Трайни насаждения

Трайни насаждения са представени предимно от кайсии. Общата площ/дка на трайните насаждения за 2012 г. е 35849,309. Средните добиви от кайсиите са непостоянни, поради непровеждане на агротехнически мероприятия и интегрирана растителна защита и масовото им застаряване 16-18 год.

Тютюнопроизводството е застъпено в с.Чуковец и отчасти в с.Бистра, като заетите площи варират по години, около 100 – 140 дка. Наблюдава се драстичен спад при тютюнопроизводството, преди 10 години се отглеждаха между 200-300 дка. Високата взискателност при прилагане на технологията на отглеждане, ниските изкупни цени, ограничените квоти и свити пазари на сорт „Бърлей” правят това производство твърде рисково.

Земеделието в общината във висока степен се развива съобразно потребностите на пазара. Структурата му се променя с развитието на традиционни и нови пазарни култури с използване на специфичните особености на климата, почвите, екологично чиста околна среда и осигуряване на качествена суровина за преработка и потребление. Би следвало да се увеличат площите на бобовите култури – фасул, леща, за които има благоприятни вътрешни и външни пазарни условия и висока икономическа ефективност.

Промяната в структурата на посевните площи с навлизането на нетрадиционни, но силно пазарни маслено – етерични (кимион, резене), билки (маточина, култивирана шипка, лавандула, маточина), за които има осигурен пазар и благоприятна конюнктурна тенденция.

Животновъдство

Животновъдството се развива предимно от частни стопани за задоволяване на собствени потребности в следните отрасли: говедовъдство, овцевъдство, свиневъдство, птицевъдство, рибовъдство и пчеларство.

Като цяло всички отрасли са разпръснати в еднолични стопанства и малки ферми, с изключение на птицевъдството и отчасти свиневъдството.

Говедовъдството е представено в месодайното направление. Млечното направление в говедовъдството по-скоро допълва фонда на натуралните стопанства, поради ниската му изкупна цена.

Овцевъдството и козевъдството са с ограничена пазарна ориентация (с изключение на месодайното), но реализират повече натурална продукция (месо, мляко, вълна) за консумация, поради което се поддържа една постоянна численост през годините.

Птицевъдството е съсредоточено в една ферма в гр. Алфатар с яйценосно направление.

Традиционно развиваното **пчеларството** е в подем. Значително се е увеличил броя на пчелните семейства – 2732 бр. (регистрирани) отглеждани предимно в населените места и малка част в горските масиви. Общото производство на пчелни продукти (с пазарна реализация) за последните две години се е запазило. Затрудненото сертифициране на партидите (минимални количества) затрудняват пазарната му реализация.

Главната причина за намаление в производството на всички животински продукти е в драстичния спад на поголовието и ниската продуктивност на наличните животни.

Колемание и цикличност в производството в земеделието в зависимост от климатичните условия през последните години винаги е имало и ще има, но тук не става въпрос за колебания, а за трайни тенденции. Стопански субекти: птицеферма – кокошки носачки; свинеферма – една и строителство на свинеферма за свине майки и угояване.

Табл. Селскостопански животни в община Алфатар

Животни	Брой
<u>2010 г.</u>	
Птици	84100
в т.ч. подрастващи родители за стокови носачки	30600
в т.ч. стокови носачки	39200
в т.ч. бройлери	7300
в т.ч. пуйки	200
в т.ч. други видове (патици, гъски)	5000
Говеда	699
в т.ч. крави	451
Овце	3891
в т.ч. овце-майки	3200
Кози	1278
в т.ч. кози-майки	1050
Свине	7100
в т.ч. свине-майки	480
Зайци	1200
в т.ч. зайкини-майки	250
Пчелни семейства	5059
<u>2011 г.</u>	
Птици	90930
в т.ч. подрастващи родители за стокови носачки	16330
в т.ч. стокови носачки	71990
в т.ч. бройлери	0
в т.ч. пуйки	980
в т.ч. други видове (патици, гъски)	1630
Говеда	1347
в т.ч. крави	868
Овце	5038
в т.ч. овце-майки	4756
Кози	1466
в т.ч. кози-майки	1390
Свине	541
в т.ч. свине-майки	28
Зайци	550
в т.ч. зайкини-майки	315
Пчелни семейства	7586

Горско стопанство

Горския фонд в община Алфатар се стопанисва от Държавно лесничейство (ДЛ) - Силистра и Държавна дивечовъдна станция (ДДС) "Каракуз" със седалище гр. Дулово. Горите в района са представени от широколистните видове - 97% и 3% иглолистни видове (черен бор). Основният дървесен вид, който преобладава е церът, образуващ смесени и чисто издънкови насаждения. По склоновете на суходолията има смесени насаждения от липа, габър, бряст и клен, а в долинните низини топола, акация. Този отрасъл заема малък % от икономиката на

общината, развитието му е необходимо по няколко причини: ангажиране на работна ръка и добив на дървен материал за промишлена обработка и за огрев.

В ДДС “Каракуз” наред с лесоустройствените дейности, основни дейности са и запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча. Характерни за района са следните видове дивеч - благороден елен, сърна, дива свиня, заек, лисица, яребица, фазан, пъдпъдък. Като се има предвид, че дейността не е нова в това направление не се предвиждат особени промени. Горските масиви са 98% държавна собственост.

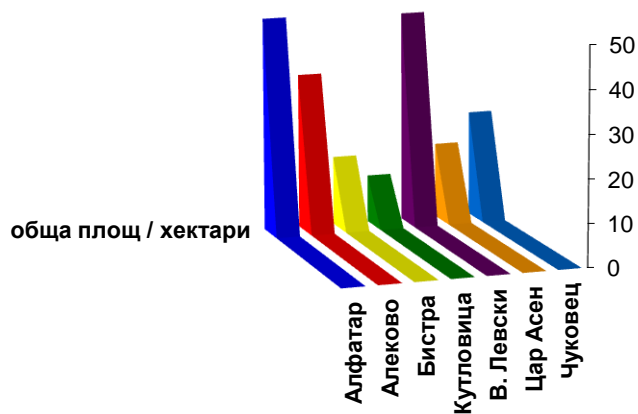
В общината има създадени 500 дка полезащитни пояси от акация, махалебка, гледичия, зарзали, габър и др. видове. Понастоящем те са стопанисвани от държавата и са в лошо състояние: силно проредени, ограничени хоризонтално и вертикално. Успоредно на път I-I-7, с обща дължина 18 км, поради лошо поддържане, поясите са достигнали до пътната настилка, като ограничават ползването на земеделските земи.

Създаването на нови горски масиви, отглеждането и дърводобива са традиционно планирани (лесоустройствени планове) и в това направление не е необходима особена намеса от страна на общината.

Община Алфатар има възстановени 202.4 хектара горска територия, възстановени по ЗСПЗЗ, на същите е изготвен ЛУП 2011-2021 (Лесоустройствен проект) и одобрен ГСП (Горско стопански план).

Табл./фигура: Горско-стопански клас (площ/ха)

Стопански клас	Площ/хектари
Иглолистни	2.00
Широколистни	6.60
Смесени	23.30
Церов за превръщане	59.90
Акациев	76.30
Келяв габър	7.10
Тополов	27.20
Общо: 202.40	

ИЗВОДИ:

- необходимо е да бъдат предприети мерки за укрепването на селското и горско стопанство на територията на общината;
- относно перспективите за развитие на животновъдство, дейностите трябва да бъдат насочени към: модернизация на съществуващи помещения за отглеждане на животни;
- необходимо е да се подобри икономическата стойност на горите, след извършени сечи да се извършва залесяване, да се изграждат горски пътища, да не се допускат ерозионни процеси и нерегламентирани сечи;

2.2. ПРОМИШЛЕННОСТ

На територията на общината действат предприятия от хранително-вкусовата и дървопреработвателната промишленост. Разпределението на промишленото производство е крайно неравномерно. В общинския център е съсредоточена над 90% от промишлеността. Това разпределение на промишлените предприятия създава известни проблеми по заетостта на работната сила.

Хранително-вкусова промишленост

От хранително-вкусовата най-добре застъпена и развита е млекопреработвателната промишленост. Основният представител е „Мероне-Н” ЕООД. Дружеството е с дългогодишен опит и утвърдени традиции в изкупуването, преработката и реализацията на мляко и млечни продукти на българския и международен пазар. Изкупвателната мрежа е изградена на териториален принцип, като обхваща 70 ферми и приемателни пунктове в населените места на областите Силистра, Добрич, Шумен и Разград.

Друг представител на млекопреработвателната промишленост е „Профарм груп” ООД – производител на млечни продукти с марка „Алфатар”.

Дърво преработваща промишленост

На територията на общината функционират две дървопреработващи предприятия, занимаващи се с производство на разнообразни дървени изделия: „Силвоод” ЕООД и „Елица” ООД. Като основна предметна дейност са: дърводобив и дървопреработка, производство на заготовки и елементи за мебелната промишленост, дървени опаковки и амбалаж предназначена изцяло за българския и на европейския пазар. Има и частни физически лица, които са добри дърводелци, но с малък капацитет и са затруднени при намирането на пазар за продукцията си.

Лека промишленост

Лека промишленост е представена от ЕТ „Кидима – Кирил Димитров” и „Комфу” ООД. Основната дейност на предприятията е производство, изкупуване, преработка и продажба на селскостопански произведения; производство на комбинирани фуражи за всички видове и категории животни.

2.3. ТЪРГОВИЯ И УСЛУГИ

Търговската дейност в община се изразява предимно в търговия на дребно. Сред търговските обекти преобладава броят на заведения за хранене и развлечения. Поради липса на достатъчно средства, повечето от предприемачите, които започват свой самостоятелен бизнес, се насочват предимно към търговска дейност, съсредоточена предимно в магазини за хранителни стоки и заведения за хранене и развлечения (кафе-аперативи – 12 бр. ресторанти - 2 бр. хранителни магазини – 18 бр.); един агромаркет и два магазина за промишлени стоки. Веднъж седмично в по-големите населени места и в гр. Алфатар се организират пазарен ден.

Административното обслужване на населението се осъществява от общинската администрация в град Алфатар, кметствата в селата и кметските наместници във всички населени места: гражданска регистрация (административно-правно обслужване), административно-техническо обслужване, данъчно и др.

Административни услуги на гражданите се предоставят и от териториални организации, които имат представителства в общината: Дирекция “Социално подпомагане”, офис на Общинска служба “Земеделие”- Алфатар; изнесено работно място на дирекция “Бюро по труда” – гр. Дулово в гр. Алфатар.

Финансово-кредитно обслужване. Банкови услуги не се предлагат на територията на общината.

Правораздавателната система не е представена в общината и се търси в областния град, като районен съд, районна прокуратура, адвокатски и нотариални кантори. В общината няма районно управление на Министерството на вътрешните работи, а за нея отговаря Регионалната дирекция на полицията в Силистра.

Пощенски и интернет услуги. Предоставят се в гр. Алфатар и с. Алеково ежедневно, а в останалите селища при нужда. В гр. Алфатар е изградена аналогова АТЦ, която е включена в оптичната магистрала Русе – Силистра – Добрич. Телефонните услуги, които се характеризират със сравнително висока задоволеност с телефонни постове. Осигурено е автоматично избиране на всички населени места в общината. Изградени са клетки на мобилните оператори. В две от читалищата - гр. Алфатар и с. Алеково по проект „Глобални библиотеки” са изградени компютърни зали с достъп до интернет.

В областта на услугите работят и частни фирми за ремонт на автомобили и битова техника. На територията на гр. Алфатар функционира една бензиностанция и една газстанция, едно предприятие за строителни и горивни материали - „Топливо”.

Предоставят се и фризьорски услуги.

Занаятчийството е представено като отделни частни работилници: ковачници, бъчварство, производството на амуниции, направа на дървени дограми, изделия от керамика и стъкло и други.

Предоставят се и услуги за изкупуване на мляко – млекосъбирателни пунктове, както и пунктове за изкупуване на билки.

2.4.ТУРИЗЪМ

Туризмът е сектор с голямо развитие в икономически, социален, културен и екологичен аспект. Добрият потенциал на географското и стратегическото местоположение, богатото природно и културно наследство, и историческите дадености на общината дават възможност за развитие на алтернативен туризъм.

Основните атрактивни природни забележителности и антропогенни ресурси за развитие на туризъм в общината са в с. Васил Левски, с.Кутловица; суходолията: Канагьола и Табан, местността “Сухата чешма”. Основният проблем, който понастоящем съществува е естетизирането и устройването на пространствата и териториите, през които преминават и пребивават (краткосрочно) туристи. Липсва леглова база и туристически заведения, предлагащи този вид услуги. Спецификата на възможностите и ограниченото предлагане на туристически услуги и продукти, предполага сравнително кратък престой на туристи.

Елементи на туристическия ресурс в община Алфатар са: Храм ”Света Троица” гр. Алфатар; “Добруджанска къща” гр. Алфатар; природен ловен резерват – “Каракуз” съвместно с ловните хижи - дава възможност за ловен туризъм; природо-исторически обект “Канагьола”; хижа “Братила”; добруджански къщи в с.Васил Левски и с.Кутловица.

Туристическата инфраструктура (с изключение на Природо-исторически обект “Канагола”) е сравнително добре развита, но състоянието ѝ е незадоволително. Посочените по-горе обекти имат потенциал на туристически интерес, но за съжаление някои от тях все още нямат изградена физическа инфраструктура и нелицеприятна околна среда, поради което загубват своя “чар”(атрактивност). Настоящите стопански резултати от туризъм в общината имат символичен дял в приходите. На настоящия етап туризма в общината е слабо развит и има сезонен характер. Дейностите на туристическите услуги не са организирани, а се осъществяват на частни контакти. Липсва кадрови ресурс за създаване, поддържане и предоставяне на туристически продукти. Населението не е убедено за възможностите за развитие на туризма и като източник на доходи.

Изводи:

Алфатар е сред общините с доказан, но недоразвит потенциал за туризъм. Същевременно развитието на туризма в селските части на общината ще създаде алтернативи за нови икономически дейности като създава условия за постигане на по-добър баланс и устойчивост на развитието на територията на общината и засилване на привлекателността ѝ за инвеститорите.

Туризмът в общината е с ниска ефективност и далеч под потенциалния принос към местната икономика. Това до голяма степен се дължи на недостатъчно разработени туристически атракции, незадоволително ниво на реклама на туристическия продукт и лошата инфраструктура до някои туристически обекти.

Реализирането на очакванията за интензивното развитие на туризма зависи от решаването на проблемите в други сфери, свързани с изграждането и модернизирването на техническа инфраструктура и услугите. Но като цяло, този сектор безспорно има дългосрочен потенциал за развитие, особено във формите на алтернативен и специализиран туризъм (екологичен, селски, културен и др.).

3. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ И СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ

3.1. ПАЗАР НА ТРУДА

Безработица

Дирекция „Бюро по труда” – Дулово, чрез свой служител в гр. Алфатар, отчита регистрираните лица в трудоспособна възраст, които декларират, че са безработни, търсят активно работа и са на разположение да започнат подходяща работа или да бъдат включени в курс за професионална квалификация.

Табл. Средногодишно равнище на безработицата през периода 2007 г. – 2011 г. според данни на Евростат, Агенция по заетостта, дирекция “Бюро по труда” – гр. Дулово

Година	Община Алфатар	Област Силистра	България	В страни от европейския съюз (ЕС-27)
2007	18.8%	12.4%	6.8%	7.1%
2008	15.3%	10.0%	5.6%	6.9%
2009	19.8%	12.0%	7.6%	9.0%
2010	22.7%	13.7%	9.5%	9.7%
2011	23.5%	18.5%	10.1%	9.7%

Табл./фигура: общ брой безработни в общ. Алфатар според данни на дирекция “Бюро по труда” – гр. Дулово

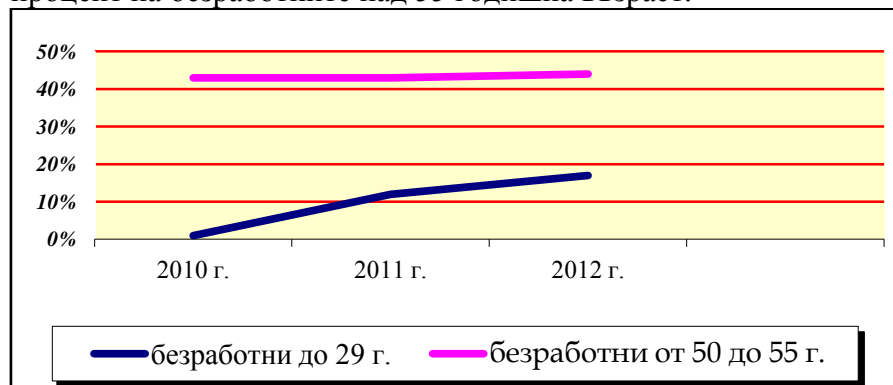
Година	Общ брой безработни
2007	307
2008	250
2009	306
2010	371
2011	346
2012	323

Реализацията на безработните лица на пазара на труда е в пряка и съществена зависимост от пола, възрастта, професионално-квалификационните и образователните характеристики на безработните лица.

На базата на обобщените данни на Агенцията по заетостта за 2011г. профилът на средностатистическия безработен, регистриран в бюро по труда, в България е следният: Жена (54.7%), която е продължително безработна с регистрация в бюро по труда над една година (57.6%), на възраст над 40г. (57.6%), без квалификация и специалност (44.8%) и с основно образование (65.1%) или с начално и по-ниско образование (54.5%). Жените на средна и над средната възраст, които имат ниска квалификация или не притежават такава в половината от случаите (45.5%), са с много ниско или въобще липсващо образование (дори част от тях са неграмотни) са изложени на най-голям риск да останат без работа и да се регистрират в бюрата по труда за продължителен период от време.

Съотношението жени : мъже е 54.7% : 45.3% (при 54.6% : 45.4% през 2010г., 57.7% : 42.3% през 2009г. и 62.5% : 37.5% през 2008г.).

Възrastовата структура на безработицата в община Алфатар е с преобладаващ процент на безработните над 55 годишна възраст.

Тревожен факт е, че расте безработицата при младите висшисти, завършили специалности, които не се търсят. В много случаи причината е, че образованието им не съответства на изискванията на пазара. Училището все още се стреми да дава знания на учащите, а не опит за да направи лесен прехода от статуса на обучаван към статуса на самостоятелна и активна личност. Това е не само индикатор за недостатъчна ефективност на образователната система и инвестициите в нея, но и за необходимостта от по-нататъшно обучение на младежите, завършили училище, а също така е и същностна предпоставка за намаляване качеството на работна сила.

Влошаването на възрастовата структура на населението рефлектира върху размера и качеството на трудовите ресурси. Застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите, поражда необходимостта от непрекъснато повишаване на общия потенциал и учене през целия живот на работната сила.

Основният фактор за намаляване на безработното население на община Алфатар играе общинската политика, насочена към осигуряване на работни места, чрез участие в национални програми и проекти на микро и макро равнище.

През периода 2004 г. – 2012 г. в общината са включени 556 безработни лица в различни активни програми и мерки за насърчаване на заетостта – НП “От социални помощи към осигуряване на заетост” (дейност: “Неотложни и аварийни дейности); НП “Помощ за пенсиониране”; НП “Старт на кариерата”; Регионално развитие; НП “Асистенти на хора с увреждания”; ОП “Човешки ресурси”.

Професионална квалификация са получили 79 безработни лица (за периода 2011 г. – 2012 г.) по професиите: градинар; озеленяване и цветарство; работник - поддръжка на пътища; работник - поддръжка на сгради.

Проблеми на заетостта и безработицата: висок дял на продължително безработни лица. Като икономически ограничител пред подобряването на заетостта и на свързания с нея коефициент на заетост могат да се посочат: засилване на тенденцията към по-засилена миграция на отделни лица и на цели семейства в трудоспособна възраст; ниското равнище, слабата динамика и нестабилност на местното икономическо развитие; недостига на инвестиции. Съществуващите фирми (средни и малки) не генерират достатъчно работни места, които да “снизят” безработицата до сравними с тези в областта и/или страната.

Мерки за постигане на дългосрочен устойчив растеж, увеличаване на заетостта и засилване на социалната кохезия:

- активизиране на срещите, информационните дни и други форми на контакт с работодателите с цел по-широка информираност за наличните възможности за създаване на работни места;
- активизиране на продължително безработни лица и такива от рисковите групи чрез включването им в различни регионални и национални програми, и мерки предоставени от Агенция по заетостта, и създаване на заетост в оказване на социални услуги;
- подобряване на връзката между трудово-пазарните институции и образователната система;
- развитие на социалния диалог;
- осигуряване на адекватна заетост при реализиране на инфраструктурни обекти, финансирани от Европейските програми и Кохезионния фонд;

3.2. БЛАГОСЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Населението на община Алфатар е с едни от най-ниските доходи, поради липсата на развита икономика и ограничените възможности на трудовата реализация. При ниски доходи покупателна способност на голяма част от жителите на общината е ниска. Финансовите средства, с които разполагат жителите се разходват предимно за битови потребности като храна, издръжка на децата, консумативи и т.н. Семействата, които могат да заделят средства за почивки, ремонт, ново обзавеждане и т.н. са много малко.

Данни за размера на средната годишната работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение са посочени в табл. по-долу.

	2002г.	2003г.	2004г.	2005г.	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.
Община Алфатар	2371	2310	2401	2576	2774	3170	4020	4399	4803	4787
Обществен сектор	2626	2701	2885	3043	3101	3834	4573	5545	6349	5743
Частен сектор	2103	1921	2072	2240	2448	2711	3716	3792	4055	4400

Паричен доход и разход на домакинствата в област Силистра (средно на лице – левове)

Източници	2002г	2003г	2004г	2005г	2006г	2007г	2008г	2009г	2010г	2011г
Общ доход	1869	2042	2214	2382	2314	2045	2609	2494	2629	2589
Работна заплата	387	447	608	827	811	753	1155	1255	923	990
Извън работна заплата	105	86	70	96	58	99	112	91	41	42
От предприемачество	112	79	164	99	100	156	147	98	114	85
От собственост	10	5	7	24	6	4	10	7	17	34
Обезщетения на безработни	11	15	18	3	17	12	6	29	19	10
Пенсии	382	467	395	528	514	487	655	661	1138	1152
Семейни добавки за деца	6	16	24	21	26	38	34	56	64	50
Други социални помощи	23	6	37	43	53	79	69	53	45	47
От домашно стопанство	662	675	655	519	413	234	181	111	58	33
От продажба на имущество	2	1	1	21	14	6	3	-	-	-
Други приходи	169	245	235	201	302	177	237	132	210	145
Приходи от спестявания	48	85	34	64	169	86	189	147	233	342
Взети заеми	85	72	59	38	55	60	176	58	69	70
Върнати заеми	3	-	3	-	-	4	-	-	-	-
Общо	2005	2199	2310	2484	2538	2195	2974	2698	2931	3001
Общ разход	1397	1597	1610	1966	2025	1805	2481	2436	2619	2875
Потребителски разход	1164	1323	1355	1648	1718	1634	2114	2141	2388	2463
Храна	552	637	665	732	736	730	879	963	1008	1035
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	69	92	95	78	73	130	138	142	107	98
Облекла и обувки	49	48	54	78	90	59	63	71	95	100

Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	172	227	201	253	259	238	283	331	444	495
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	46	59	41	97	81	84	108	95	131	117
Здравеопазване	49	47	54	78	89	85	103	113	149	152
Транспорт	84	49	60	94	112	93	257	114	102	152
Съобщения	58	66	72	84	99	73	80	97	110	111
Свободно време, културен отдих и образование	28	40	56	68	69	47	68	88	85	79
Разнообразни стоки и услуги	57	58	57	86	110	95	136	127	156	124
Данъци	26	32	50	51	43	27	54	34	21	101
Домашно стопанство	102	115	89	111	54	48	46	54	53	31
Други разходи	105	127	116	156	210	96	267	207	156	280
Влог	20	19	60	78	91	124	233	131	186	82
Изплатен дълг и даден заем	44	58	78	56	124	80	173	94	55	67
Покупка на валута, ценни книжа	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо	1461	1674	1748	2100	2240	2009	2888	2661	2860	3024

3.3. СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ

Социалните дейности на територията на община Алфатар са добре организирани като структури и са обхванати почти всички групи, които се нуждаят от социални услуги. В община Алфатар е създаден Дом за стари хора „Щастлива старост” (ДСХ), който обгрижва граждани лишени от семейна и домашна подкрепа. Капацитетът на ДСХ е 20 човека в над трудоспособна възраст.

Център за настаняване от семеен тип към ДСХ – капацитет на ЦНСТ е 9 човека. В него се настаняват възрастни хора със съхранено интелектуално ниво и в добро здраве, които живеят при условия и в среда, близка до домашната. Възрастните хора имат възможност да организират сами деня си, да си приготвят храната, да упражняват трудова дейност като хоби (работа в зеленчукова и цветна градина и др.), да участват в арт-терапия, да ползват мобилни услуги (транспортните средства на дома) за консултация с общо практикуващ лекар и/или лекар-специалист.

Център за настаняване от семеен тип за стари хора с влошено здравословно състояние /лежащи/ – капацитет на ЦНСТ е 15 човека. Центърът е нова услуга към Дом за стари хора “Щастлива старост” в града. Центърът предлага среда за пълноценно съществуване, близка до семейната, при която получават индивидуални грижи и услуги за подобряване качеството на живот и подобряване на физическото и психическо здраве. Осигурена е добре уредена битова среда - с дневна, трапезария, изход към рампа за инвалиди и санитарен подход за линейки, паник бутони. Възрастните хора живеят в добре обзаведени спални помещения,

всяко с отделен санитарен възел. Осигурено е двацет и четири часово медицинско и санитарно обслужване, приготвя се здравословна и питателна храна.

Кризисен център за деца преживели насилие. Социална дейност на бюджетна издръжка. Децата са извеждат (прибират) от среда, в която върху тях се упражнява физическо или психическо насилие - от семейството, улицата и се настаняват в кризисния център, за да бъдат подложени на различни терапии за интеграция и социализация.

Социална услуга „Личен асистент” – Община Алфатар е партньор на АСП по проект „Подкрепа за достоен живот” по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG 051PO001-5.2.09 „Алтернативи”.

Услугата е предназначена за лица с трайни увреждания, с невъзможност за самообслужване, нуждаещи се от постоянна грижа/ обслужване, в т.ч. деца с трайни увреждания.

За лични асистенти са наети безработни лица в трудоспособна възраст; трудово заети лица, самонаети лица, неактивни лица (студенти или придобили право на професионална пенсия за ранно пенсиониране - в трудоспособна възраст), които могат да извършват допълнителен почасов труд.

Дирекция “Социално подпомагане” - гр.Алфатар – дирекцията извършва социални услуги и подпомагане по реда на закона за социално подпомагане и правилника за неговото прилагане; има функции по закона за закрила на детето и закона за интеграция на хората с увреждане; извършва дейности по социална закрила на нуждаещите се хора. Дирекция “Социално подпомагане” работи по национални и европейски програми, и мерки в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги. Служителите от дирекция “Социално подпомагане” подпомагат общината при администриране на европейския проект „Подкрепа за достоен живот” - изготвят карта за оценка на потребностите за предоставяне на социалната услуга; участват в комисия за определяне на потребителите на услугата „Обществена трапезария”. Дирекция "Социално подпомагане" извършва проверка за качеството на предоставяната социална услуга по проект „Подкрепа за достоен живот”.

Социални услуги, предоставени от дирекцията:

- социални помощи за социално слаби лица;
- дейности по закрила на детето;
- подпомагане на хора с увреждания;

Други социални услуги, предоставени от местно юридическо лице: ЕТ “Лъчезар Данков”, гр.Алфатар. Социални услуги, предоставени от ЕТ “Лъчезар Данков”:

- домашен социален патронаж;
- обществена трапезария;
- столово хранене на учениците

СПЕЦИФИЧНИ СОЦИАЛНИ ГРУПИ И ПРОБЛЕМИ:

Етническа група в общината

Данните от дирекция „Бюро по труда”, дирекция „Социално подпомагане” са на основа на доброволно самоопределяне на регистриращите се.

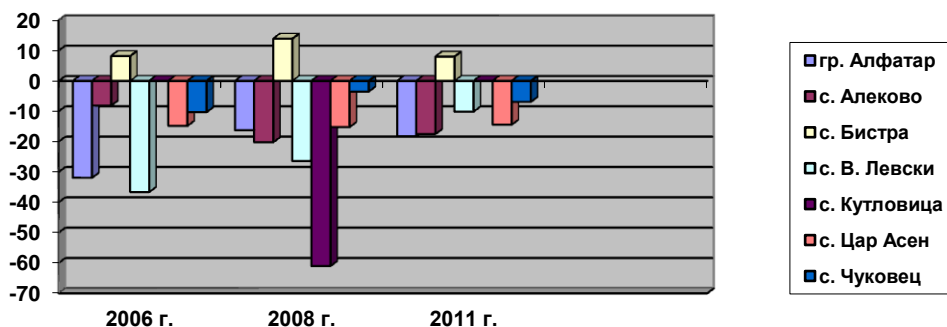
По данни на АПОН (при община Алфатар) етническият състав в общината към 01.01.2013 г. е:

Населено място	Лица, отговорили на	Етническа група
-----------------------	----------------------------	------------------------

	доброволния въпрос за етническа принадлежност	Българска	Турска	Ромска	Друга
Община Алфатар	3370	2075	765	511	9
с. Алеково	526	364	0	157	5
гр. Алфатар	1608	1502	0	102	4
с. Бистра	580	13	314	252	0
	200 – Р Турция				
с. Васил Левски	66	66	0	0	0
с. Кутловица	55	55	0	0	0
с. Цар Асен	84	75	5	4	0
с. Чуковец	461	0	451	0	0

В община Алфатар, ромите са третата по големина етническа група. Ромското население е концентрирано в селата Бистра и Алеково.

Село Бистра е с най-висок положителен естествен прираст за последните шест години:

На фона на застаряващото население като цяло, се очертават проблемите с ранните бракове и високата раждаемост на ромски деца, в семейства с недостатъчни възможности за отглеждане на дете и родителски практики, пречателни за социализирането на децата в по-късна възраст. Такива са: ниска или липсваща хигиенна култура, невладенето и неупотребата на български език в младите ромски семейства, проблеми, придружени от безработица и изолация.

Икономическата активност на населението на община Алфатар към 01.02.2011 г.

Населени места	Икономически активни			Икономически неактивни
	Общо	Заети	Безработни	
Община Алфатар	2696	776	237	1683
с. Алеково	411	88	30	293
гр. Алфатар	1511	538	101	872
с. Бистра	285	48	50	187
с. Васил Левски	84	24	5	55

с. Кутловица	64	7	3	54
с. Цар Асен	86	14	9	63
с. Чуковец	255	57	39	159

По данни на дирекция „Бюро по труда” – гр. Дулово към настоящия момент регистрираните роми са 30. Към март месец техният брой драстично спада, а към края на годината се увеличава. През 2011 г. - 4 роми са били включени по програмите за временна заетост, а за 2012 г. само един.

Един от основните проблеми е, че броят на нерегистрираните роми е голям и точно този неустановен брой са пасивни в търсенето на работа.

Табл. Население на 7 и повече навършени години в община Алфатар по населени места и степен на завършено образование към 01.02.2011 г. по данни от НСИ.

Населени места	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Начално незавършено начално	Никога не посещавали училище
Община Алфатар	2883	174	1048	933	450	217	58
с. Алеково	449	-	119	147	101	47	13
гр. Алфатар	1594	131	731	448	187	79	-
с. Бистра	324	5	43	102	94	67	13
с. В. Левски	85	3	41	31	6	-	-
с. Кутловица	64	-	17	32	-	-	-
с. Цар Асен	90	10	32	34	-	-	-
с. Чуковец	277	4	65	139	39	17	13

Ниската образователна квалификация при уязвимите групи и ромите допълнително затруднява намирането им на добре заплатена работа. Поради тази причина те имат достъп единствено до най-тежката и непредпочитана физическа работа, заплащането за която е и най-ниско. Липсата на постоянни и добри доходи се отразява във всички аспекти на живота на ромите и води до бедност, жилищни проблеми, социална изолация, включително на децата в училище, затруднен достъп до образование и до здравно обслужване.

Образование – на територията на общината има три образователни институции – ЦДГ „Щастливо детство” гр. Алфатар, ОУ “Христо Ботев” гр. Алфатар и НУ “Отец Паисий” с. Алеково. Общият брой на децата в ЦДГ “Щастливо детство” е 95, от които 22 са деца от ромски произход (в гр. Алфатар – 6, в с. Алеково – 8 и с. Бистра – 8). В ОУ “Христо Ботев” учат общо 119 ученика, от които 32 са ученици от ромски произход (1-4 клас са 8 ромски деца и от 5-7 клас са 24 ромски деца).

По данни в ЦДГ “Щастливо детство” не се забелязва драстично увеличение или спад на посещаемостта от страна на децата от ромски произход. Същите са били включени в НП „С грижа за всеки ученик” по модул: “Осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителни групи”.

В детската градина се наблюдава забавено подобряване на образователния статус на децата от ромски произход. По-голяма част от децата посещават детската градина без да

говорят добре книжовния български език. Трябва да се отбележи, че родителите трябва да вземат по-активно участие в образователния процес на детето/ученика. Ангажираността им ще ускори процеса на интеграция, тъй като те ще бъдат пряко запознати и ангажирани с учебни мероприятия, занятия и др. дейности, които предлага учебното заведение.

Няма данни за отпаднали деца или ученици. Тази положителна тенденция доказва, че община Алфатар съвместно с образователните институции на територията на общината води успешна и положителна политика за привличане и задържане на децата от ромски произход в учебните заведения.

Здравеопазване – при децата, които посещават детска градина се забелязва ниска здравна хигиена и честота на респираторни заболявания.

На територията на община Алфатар няма данни за роми, които да са боледували или боледуват от ХИВ, СПИН, туберкулоза. Личните лекари провеждат годишно беседи и чести консултации с ромското население за: нежелана бременност, сериозни болести като рак, СПИН и др., изграждане на елементарни хигиенни навици.

Ромите само при нужда посещават зъболекар. Според наблюденията на стоматолози, те посещават много рядко стоматологичен кабинет. Една от причината е, че изборът на зъболекар не е задължителен както при личния лекар, а другата причина е, че на територията на общината има оборудвани три стоматологични кабинети и две практикуващи лица. Два от стоматологичните кабинети са разположени в гр. Алфатар и един в с. Алеково. Заети са двете практики в гр. Алфатар, а тази в с. Алеково не е заета. Фактът, че стоматологичният кабинет се намира на отдалечено разстояние от населените места с концентрирано ромско население е предпоставка за ниската посещаемост, а това води до ниска дентална хигиена.

Един здравен медиатор към общината може да подобри връзката между ромското население и здравните специалисти, като осъществява консултантска дейност по здравни теми; организира беседи. Преките наблюдения на здравния медиатор ще бъдат от полза, както за здравните специалисти, така и за самите роми, защото здравният медиатор ще има възможност да бъде по-близо до ромите, да изслушва техните здравословни оплаквания, да се запознае с техните медицински потребности. По този начин ще се намали тенденцията на ниска посещаемост при здравните специалисти

Жилищни условия – в населените места с ромско население се забелязва лоша поддръжка на имотното състояние и на прилежащата към нея обществена площ. С цел да се подобри жизнената среда трябва да се предприемат стимулиращи и мотивиращи мерки като участието им в доброволни зелени групи. Предпоставка за добри условия на жизнената среда са не само чистота в и около личното имущество, но и на обществените места.

Културни дейности – към НЧ “Йордан Йовков” гр. Алфатар има детски танцов и балетен състав, в който участват 6 ромски деца (2 са в 3 клас, 2 са в 5 клас, 1 е в 1 клас и 1 в 11 клас). Ромските деца са много активни в културния живот на общината и с желание се изявяват. Поради ниския социален статус на повечето ромски семейства, талантливите ромски деца нямат възможност да посещават професионални училища или частни уроци. При семействата от уязвимите групи положението е аналогично. Тази пречка осуетява по-нататъшното им културно развитие. Една от алтернативите за решаване на този проблем е да се привеждат целеви средства (във формата на годишна стипендия) към образователните и културните институции за децата с талант. С подобна стипендия децата ще могат да развиват таланта си.

Към НЧ „Светлина-2005” с. Бистра има сформирана детска музикална група “Смехорани”. Голяма част от децата нямат възможност да ходят на частни уроци (а за тази цел

трябва да пътуват най-малко 30 км.) или да посещават други професионални клубове, където да развиват таланта си.

В НЧ „Пробуда-1910” с. Алеково ромските деца вземат участия във всички кръжочни форми, певческа и танцова групи. Половината от участниците в кръжоците „Млад приятел на книгата”, „Веселите готвачи” и „Изобразително изкуство” са ромски деца. За тях е удоволствие да се качват на сцена и да вземат участия в културно-музикални програми и увеселения. Ромчетата са много надарени в музикално отношение. Те възприемат с лекота песните и танците, без значение дали са народни танци или ориенталски. Проблемът ни е, че не всяко читалище може да си позволи заплащане на музикант и хореограф.

Община Алфатар разработи общински план за действие за изпълнение на интеграция на ромското население на територията на общината за 2012-2014 г., който е приет от Общински съвет – Алфатар през 2012 година. Изпълнението му има за цел да повиши статуса на ромите до нивата на статуса на мнозинството на гражданите в община Алфатар и включването им във всички форми на обществения, икономическия, културния живот на община Алфатар. За целта се анализираха шест приоритета: образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост и социално включване, върховенство на закона и не дискриминация, култура и медии, от които се съставиха задачите, дейностите и отговорните институции по изпълнението на плана.

Реализирането на общинската политика за интегриране на ромите ще подобри благосъстоянието им и ще активизира гражданското общество за прояви на толерантност и съпричастност.

3.4 ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

На територия на общината няма изградени болници и поликлиники. Във всички населени места съществува сграден фонд, който се предоставя на двама частно практикуващи лекари и двама стоматолога, които перманентно предлагат медицински услуги. Основните проблеми в сферата на здравеопазването са: недостиг на средства, незадоволително състояние на сградния фонд, стара апаратура, невъзможност да се отделят целеви средства за ремонти и закупуване на нова. Сериозен проблем остава навременното осигуряване на здравна помощ в отдалечените села и тези без лекарски практики. В допълнение, достъпът до здравни услуги е проблем за голяма група лица без здравно осигуряване.

Ниският жизнен стандарт води до ниска покупателна способност спрямо различните медицински услуги, хранителните продукти и възможности за отдих и възстановяване. Особено сериозен е въпросът с липсата на рационално хранене – фактор, основен в комплекса от причини, свързани с болестите на обмяната и на сърдечно-съдовата система, както и с т.нар. болести на цивилизацията.

В настоящия момент, от изключително значение е провеждането на общинска политика за намаляване броя на заболяванията, подобряването на материалната база на лечебните заведения, транспортното обслужване на населените места, предлагането на атрактивни битови условия за медицински специалисти, които биха допринесли за привличане на лекари в непривлекателните райони на общината. От изключително значение за подобряване на здравето и жизнеността на гражданите е повишаването на индивидуалната здравна култура и профилактика от една страна, и формирането на трайна мотивация у хората за системни самостоятелни занимания с физическа активност за по-добро здраве, дееспособност и дълголетието от друга.

В гр. Алфатар функционира една аптека. В училищата и детските градини има първична до лекарска лечебно-профилактична и здравно-образователна помощ.

3.5 ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

През последните години възрастовата структура на населението в общината, бавно, но постъпателно се влошава. Спадането на раждаемостта, отрицателният естествен прираст, миграцията към големите градове се отразяват изключително неблагоприятно. Относителният дял на трудоспособното население намалява за сметка на по-възрастното население, което се отразява зле на социалната инфраструктура.

С приетите нормативни актове от страна на Министерство на образованието и науката, се осигурява развитие на образователната система и се разкриват основните приоритети – ранно чуждо езиково обучение, религия, гражданско образование, здравно и екологично образование, информационни и комуникационни технологии, осигуряване на непрекъсната връзка между традиционно обусловените учебни предмети и на знания и умения за практическата им приложимост.

Целите и приоритетите за развитието на общинската образователна система, конкретизират глобалните цели на образователната политика и в голяма степен съответстват на реалностите в нашата страна.

Влошеният демографски статус в общината, наред с неравностойното положение на семействата – под социалният минимум и на границата на бедността, са причина за отпадане на ученици. Това води до намаляване на броя им, което рефлектира върху сформиранието на броя на паралелките и групите за всяка учебна година. Статусът на паралелките, финансовата невъзможност на родителите за закупуване на учебни помагала, остарялата материално-техническа база и недостатъчни основни дидактически средства и материали, води до по-ниско образователно равнище.

На територията на общината съществуват едно основно училище (ОУ „Христо Ботев” – гр. Алфатар), едно начално училище (НУ „Отец Паисий” – с. Алеково) и една детска градина (ЦДГ „Щастливо детство” – гр. Алфатар с два филиала – 1 в с.Бистра и 1 в с.Алеково). Децата, които посещават филиалите в селата Бистра и Алеково са предимно от ромски и турски произход.

В целодневната детска градина в гр.Алфатар се възпитават и обучават 56 деца на възраст от 2 до 7 години в две самостоятелни групи, едната от които е подготвителна група.

Във филиала в с. Алеково се обучават и възпитават целодневно около 12 деца, на възраст от 2 до 7 години. Работи се в слята група.

Във филиала в с. Бистра се обучават и възпитават между 35-40 деца, предимно деца от етническите малцинства, които не владеят добре българския език, което в следствие е от решаваща роля за по-нататъшното им обучение. Децата се обучават в две самостоятелни групи – една подготвителна група за 5-6 годишни деца и една самостоятелна сборна за деца до 5 години.

В ОУ ”Христо Ботев” гр.Алфатар се обучават 127 ученика от гр.Алфатар, с. Алеково, с. Бистра, с. Цар Асен и с.Чуковец. През последните години броят на децата и учениците драстично намаля. Учениците все още се обучават в самостоятелни, но маломерни паралелки.

В НУ „Отец Паисий” с.Алеково се обучават 37 ученика от селата Алеково, Бистра и Кутловица. 90% от учениците са от ромски произход. В това училище са сформирани с решение на Общински съвет Алфатар самостоятелни маломерни паралелки. Обучението в тези паралелки е доста трудно. Качеството на образование не е на ниво. Учениците и учителите нямат мотивация за работа, изискванията се снижават, не са конкурентноспособни на пазара. Това прави училището непривлекателна среда.

Материално–техническата база на двете средищни училища и целодневните детски градини в общината е добра, но не може да се използва целият ѝ капацитет /наличие на столова с амортизирано кухненско оборудване, липсват нови техники и технологии/.

3.6 КУЛТУРА

Както е видно от историческа справка в увода, община Алфатар притежава богато наследство, включващо материални свидетелства от различни исторически епохи. Със своето многообразие и с познавателните, възпитателните и естетическите си качества, недвижимите ценности представляват ценен ресурс на туризма. Едновременно с това, те са важен елемент на материалната жизнена среда, и в частност – на селищната среда, и в този смисъл са сред факторите, определящи качеството на живот на населението. Последното важи с особена сила за общинския център, където исторически формираните структури от различни епохи, в съчетание със специфичните природогеографски дадености, формират градската идентичност, наситена с особен емоционален заряд. Опазването на това качество следва да се възприема като необходимо условие за осигуряване устойчивостта на градската среда. То представлява една от основните цели на устройствената политика и първостепенна задача на планирането.

За завоюван висок престиж и обществено признание за постиженията във формирането на имиджа на страната, в налагането на предимствата на културните ценности, в представянето на силно въздействащо историческо достойнство за националния авторитет през 2006 година на Алфатар е връчена Златна карта от Националния конвент на експертите и Официалното представителство на уникалните градове в Европа.

Едни от най-сериозните проблеми, които се проявяват трайно са свързани с недостига на финансов ресурс за издръжката на читалищните дейности и за поддържане на материалната база. Ограничени са финансовите ресурси на общината за ремонт и реконструкция на читалищните сгради. Част от тях са в незадоволително техническо състояние. За финансиране на СМР дейности, читалищата в община Алфатар разчитат предимно на средства от Европейския съюз или на донорски програми и проекти. Материално-техническата база на почти всички читалища (озвучителна техника, осветление, инструменти и др.) е в изключително лошо техническо състояние и морално остаряла. Само НЧ “Йордан Йовков”, гр. Алфатар и НЧ “Пробуда –1910”, с. Алеково разполагат с добра озвучителна, компютърна и мултимедийна техника.

Недвижими паметници на културата в границите и извън населените места

Най-ранните археологически паметници са от каменно-медната епоха - енеолит (5500-3500 г. пр.Хр.), находящи се край с.Цар Асен, с.Васил Левски (м.Параджик) и м.Каракуз. От 8-6 век пр.Хр. има открити трако-гетски селища в гр.Алфатар, до с.Цар Асен и до с.Васил Левски. През ранно-византийската епоха в района на Алфатар съществува сгъстена селищна мрежа с характерно за периода строителство на крепости: крепостта “Палматис” и римско селище в местността “Геленджика”. През Средновековието селището е в период на разцвет. Тази зона е средище на Българското царство, разположена между столиците Плиска и Преслав, и Дръстър (през X в. Дръстър е дунавската резиденция на българските ханове и патриарси). Издигат се землени укрепления- своеобразни пътни станции, от които една от тях е проучена - “Геленджика”. Открити са останки от каменна крепост в местността “Килник” (военностратегически, административен и религиозен център), средновековни селища и крепости в местностите “Караула”, “Сухата чешма”, както и монашеска колония по сухоречието “Канагьол” – съсредоточие на скални манастири, датирани към X в. По значими разкрити паметници и културни факти са:

- откритите руини на антични селища до гр. Алфатар, с. Цар Асен, с. Васил Левски и с.Бистра;
- надгробни могили до с. Цар Асен;

- тракийски могилен некропол до с. Бистра;
- тракийско скално светилище до с. Васил Левски ;
- римска крепост в местността Караула до гр. Алфатар;
- старобългарски скални манастири до гр. Алфатар;
- раннобългарска крепост между гр. Алфатар и с. Цар Асен;
- Християнски храм "Св.Троица" - паметник на културата.

Движими паметници на културата и нематериално културно наследство

То е представено основно в богатата колекция на музейните сбирки при храм „Св.Троица”, в народно читалище „Йордан Йовков”, както и в „Добруджанска къща” – Алфатар – реставрирана през 1984г.

Законът за културното наследство (ДВ., бр.19 от 13 Март 2009г.) поставя под юридическа защита и нематериалното наследство. Съдържанието на това понятие е описано в чл. 42 от закона. Освен научно-познавателната и възпитателната стойност, това наследство, представено в подходяща форма и среда, представлява важен елемент от туристическия ресурс на общината. Понастоящем местните традиции и занаяти, както и български фолклор, се представят пред широка публика в Етнографски комплекс . Комплексът функционира от 1987г.

Културното и историческо наследство представлява един от ценните ресурси на община Алфатар със значение както за социално-икономическото ѝ развитие, така и като елемент на физическата среда. Исторически формираните структури в съчетание със специфичните природогеографски дадености, определят историческите ростванства и идентичността на тази част от България. Липсват специфични устройствени режими, гарантиращи опазването на средата като цяло и превенцията срещу неадекватна съвременна строителна намеса. Значителен, но нереализиран в пълна степен е потенциалът на археологическото наследство, като обект на познавателен туризъм, както и като елемент на атрактивна среда за отдих. Паметниците от Античността и Средновековието не са проучени напълно. Структурите са разрушени в значителна степен, основно поради неизпълнение на необходимите защитни и консервационни мероприятия. Социализацията на това наследство е недостатъчна. Липсва необходимата инфраструктура за превръщането на паметниците в обекти на масово посещение - приемна и информационна инфраструктури, благоустрояване, условия за транспортен и пешеходен достъп и пр. Обектите, в които се съхраняват и експонират движимите културни ценности, както и различните форми на представяне на местното нематериално наследство, от своя страна обогатяват потенциала на общинската територия за предоставяне на комплексен пакет туристически атракции.

КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ:

Православен храм „Св.Троица” гр.Алфатар. Християнски храм „Св.Троица” е паметник на културата. Строен през 1846г. и представлява каменна постройка с три кораба и една абсида на източната стена. На западния ѝ вход е изграден малък навес – ложа, за съхранение на храмовата икона. Забележителна е украсата на стените, разчленени с множество слепи арки. Установено е, че под сегашната мазилка се съдържат уникални по своя характер и изработка стенописи, които са били закрити при замазката на стените след опожаряването на сградата през втората половина на XIX век. Вниманието привличат и резбованите украси на трона и на вратата на иконостаса. В църквата се съхраняват оригинални икони от тревненската школа. към него е било създадено и първото килийно училище.

„Добруджанска къща” Алфатар туристически обект. Етнографската експозиция показва традиционната уредба на добруджанско жилище в периода от края на XIX в. до средата на XX век. Тя е строена след Освобождението (1893г.) в характерна за времето архитектура.

Стаите са подредени с традиционни за селището тъкани, вълнени черги, автентични кърпи и везани възглавници. В дома е разгърната експозиция на лозаро-винарството с характерни оръдия и сечива за обработка на земята, съдове за прибиране на гроздето и съхранение на виното.

Народно читалище „Йордан Йовков” - гр. Алфатар

Читалището е основано през 1894 година и съхранява и опазва местните традиции повече от един век. То се помещава в сграда, построена през 1973 г. в централната част на гр. Алфатар. В читалището се поддържа богата библиотека с над 25 000 тома, поддържа се и се обновява музейна сбирка, която отразява най-значимите събития в развитието на града и общината. Към читалището се развива широк спектър на художествена самодейност - за автентичен фолклор – „Ансамбъл Алфатар”, самодееен театрален състав, детски танцов състав, модерен балет „Алфа”. Читалището има реализирани проекти в различни направления на духовната култура. Оборудвано е с компютри и към момента се извършва компютързация на библиотечния фонд.

Народно читалище „Ведрина” - гр. Алфатар, бивш кв. Попово

Читалището е основано на 22.03.1948 г. и работи по опазване и съхраняване на културната идентичност на местното население, и по традиционния празнично - обреден календар на региона. Към него работи група за автентичен фолклор и се поддържа библиотека.

Народно читалище „Пробуда” - с. Алеково

Читалището е сновано през 1910 г. за съхраняване, опазване и развитие на местния български фолклор, като дава поле за изява и на други етноси (турски и ромски). Библиотечният фонд, който се съхранява в него наброява - 15 000 тома.; Читалището развива богата художествена самодейност - към него работят фолклорна група, модерен балет, група за стари градски песни, развива и краеведческа дейност. В него е подредена богата музейна сбирка. Читалището работи по програми и проекти.

Народно читалище „Светлина” - с. Бистра

Читалището е основано през 1942 г. за съхранение на местните традиции и обичаи. В него се подготвят и провеждат културни мероприятия, развива се библиотечна дейност. Самодейните състави към читалището участват в общински празнични прояви.

Народно читалище „Г.С.Раковски” - с. Васил Левски

Читалището е основано през 1941 г. за съхранение на местните традиции и обичаи. Към него се подготвят и провежда различни културни изяви - има група за автентичен фолклор. Самодейният състав участва в празнични прояви на общината. Читалището няма собствена сграда.

Народно читалище „Успех” - с. Цар Асен

Читалището е основано на 18.01.1942 г. за съхранение на местните традиции и обичаи. В него се подготвят и провеждат различни културни мероприятия. Самодейният състав към читалището за автентичен фолклор участва в празнични прояви на общината. Читалището развива библиотечна дейност. За контакти - тел.: 08628 23 05

Народно читалище „Н.Й.Вапцаров” - с. Чуковец

Читалището е създадено през 1947 г. за съхранение на местните традиции и обичаи. В него се подготвят и провежда различни културни мероприятия. Читалището работи интензивно с местния етнос за опазване на културните ценности. В него се развива библиотечна дейност

Музейна дейност. Към НЧ “Йордан Йовков” има създадена музейна сбирка, в която ежегодно се представят експонати и творби на местни и регионални творци и занаятчии. По проект “Алфатарски багри” има изградена Етнографската сбирка. Съществува и музейна сбирка към църквата „ Св.Троица” – Алфатар.

Клубове на инвалида и пенсионера

На територията на общината съществуват шест такива клуба – четири в гр. Алфатар, един в с. Алеково и един в с. Цар Асен. Осъществяват предимно социални контакти, правят разменни гостувания с други сродни организации, при които подготвят и изнасят фолклорни програми. Членовете на КИП са едни от основните носители на автентичния местен фолклор. Те участват активно и в празнично обредния календар на общината и имат потенциал да обучават и предават своите знания и умения на младото поколение.

Основно училище „Христо Ботев” гр. Алфатар, НУ „Отец Паисий” с. Алеково и Целодневна детска градина „Щастливо детство” гр. Алфатар участват активно в културния живот на общината.

Изводи за културната дейност.

За успешното и ефективно развитие на читалищната мрежа съществуват следните ограничения: лошо поддържан и енергонеефективен сграден фонд, липса на обзавеждане, остарял библиотечен фонд, липса на достъп до интернет, липса на съвременни информационни и технически средства, не добре организирани контакти с подрастващите, недостатъчна квалификация на кадрите. От съществено значение е използването на наличния капацитет на изградения неправителствен сектор, който да бъде привлечен като партнираща или водеща страна при реализирането на конкретни дейности, свързани с привличането на средства за подпомагане на културния живот в общината. Необходимо е да бъдат разработени маршрути за културен, селски и ловен туризъм, включващи обекти от културно-историческото наследство на общината. За целта следва да се заделят ресурси и се насочат усилията на администрацията към рекламno-информационните кампании за популяризиране на културния и туристически продукт.

3.7. СПОРТ И МЛАДЕЖКИ ДЕЙНОСТИ

Спортната инфраструктура на общината е недостатъчно развита и като правило на ниско техническо ниво. Най-изявеният спорт е футболът, представен в мъжки и детски отбори участващи в областното първенство. Ежегодно се организира велопоход с разнообразен маршрут. Поради отрицателния естествен прираст на общината, множество спортни дейности като масов крос, турнири по футбол на малки врати на закрито, турнири по баскетбол и волейбол, състезание по народна топка не се осъществяват. В общината няма календар на спортните прояви, което обяснява до известна степен липсата на интерес към спорта от страна на младите и спортните организации. Изоставането на спорта в общината е осезателно както в масовата/любителската му форма, така и в професионалната.

Открити спортни обекти. Стадионът и дворът на ОУ “Христо Ботев” в гр. Алфатар са единствените места (отговарящи на съвременните условия), където децата и младежите могат да тренират на открито.

- стадионът в гр. Алфатар е построен през 80-те години и това е единственият стадион, който функционира на територията на община Алфатар; за поддържане на спортното съоръжение се отделят средства от общинския бюджет;
- стадионите в с. Алеково, с. Бистра, с. Цар Асен и с. Чуковец са в лошо състояние, някои от тях имат облика на изоставена нива, поради липса на финансови средства за поддържането им и поради влошената демографска ситуация в селата;

Покрити спортни обекти. Общата им площ осигурява ниска задоволеност, което е около под от средното за страната. В селата на общината покрити спортни обекти не са изградени.

- Единствено място за спортни условия на закрито има в училищния физкултурен салон (ОУ “Христо Ботев”- гр. Алфатар).

- Спортната зала в гр. Алфатар е построена през 70-те години; условия за спорт няма; подовата настилка е повредена; съблекалните не са оборудвани; за да функционира е нужно да се извършат ремонтни дейности: на съблекалните; на ВиК и електрически инсталации (ВиК оборудване има само в частта, в която е направен ремонт през 2004 г. със средства от постоянната комисия за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи към Министерски съвет); нови осветителни тела, възстановяване на подовата настилка;

Хроничните финансови дефицити са в основата на лошото състояние на спортните съоръжения, амортизирани и недостатъчни съоръжения и екипировки, малко спортни изяви и професионални клубове. Като цяло откритата спортна база, с изключение в известна степен училищната е не само недостатъчна по площ, но и недобре поддържана - липсата на средства води до нефункциониращи спортни обекти и съответно до липса на интерес от спортните клубове. Липсват плувни басейна (открити и закрити). В обобщение може да се посочи, че преобладаващата част от поддържаните съвременни спортни съоръжения обслужват сравнително ограничен контингент и не осигуряват условия за масов спорт на местното население.

4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ

4.1. Пътна инфраструктура, железопътен транспорт, масов обществен пътнически транспорт

Стратегическото положение на общината произтича от това, че през нейната територия преминават транспортните връзки между областния център Силистра и градовете Дулово, Варна, Шумен, Тервел и Добрич.

Външните връзка на общината се осигуряват от пътищата от републиканската пътна мрежа:

- Първокласен път I-7 с направление Силистра-Шумен е основният обслужващ път за общината. Разположен е централно на общината, като я разсича на две части (западна и източна) и обслужва преките връзки с областните центрове Силистра и Шумен, откъдето е и връзката с регионалния център Варна (връзка с автомагистрала „Хемус” и първокласния път I-2 Русе – Варна). По пътя се извършва ремонт по проект „Транзитни пътища V. Дължина – 18 км.;
- Третокласен път III-207, с направление Тервел - Алеково – Алфатар. Този път осъществява връзките на общината с вътрешността на страната в североизточна и източна посока. Пътят не е в добро състояние. Дължина 18 км;
- Третокласният път III-7001 Алфатар – Войново – Кайнарджа - Краново е с дължината 28 км;

Общата дължина на републиканската пътна мрежа в община Алфатар е 40.20 км., като по-голямата част от нея е в добро състояние. Заедно с добрата пространствена организация и гъстота изводът е, че изградеността на републиканската пътна мрежа в общината е добра.

Общинската пътна мрежа включва бивши четвъртокласни пътища. Гъстотата на общинската пътна мрежа за общината е по-висока от средната за областта и страната

Клас пътища	За община Алфатар		За област Силистра	
	Дължина/км	Дял от общата дължина за област Силистра в %	Дължина/км	Дял от общата дължина в %

Първокласни	18.00	31,6	58.00	11.27
Второкласни	0	0	147.00	29.05
Третокласни	22.20	7.38	301.00	59.68
Четвъртокласни	29.90	6.93	431.00	46.00
Общо:	70.10		937	

Уличната мрежа е с трайна настилка. Повсеместно техническото състояние на настилките не е добро поради лошо поддържане, а на много места е необходимо основно рамонтиране. В съставните села на общината съществуват улици с трошенокаменна настилка

Достъпността до областния център Силистра, както и до регионалния център Варна е добра. Конфигурацията на пътната мрежа е предимно радиална по отношение общински център и села. Напречните връзки между селата са достатъчни.

Населените места в общината се обслужват от организиран автобусен транспорт. Проблем в транспортното обслужване има в с. Бистра, с. Кутловица и с. Васил Левски.

В град Алфатар е изградена ЖП гара, но в момента функционира като ЖП спирка по линията Исперих-Дулово-Алфатар-Силистра, която е връзка с основната линия Варна-Русе. Железопътното обслужване осигурява връзка с всички областни градове.

По кадастралните карти е видно, че е съществувало летище със селскостопанско предназначение.

4.2. Съобщителна инфраструктура

В гр. Алфатар е изградена аналогова АТЦ, която е включена в оптичната магистрала Русе – Силистра – Добрич. Осигурено е автоматично избиране на всички населени места в общината. Изградени са клетки на мобилните оператори (Mtel, Globul и Vivacom).

Функционира частна кабелна телевизия, а достъпът до интернет е чрез мобилните оператори (Mtel, Globul и Vivacom).

4.3. Енергийна инфраструктура

Електрозахранването на община Алфатар се осигурява от общата електроенергийна система на страната и изградена електроразпределителна мрежа и подстанция-31 MW включена в националния енергиен пръстен. Съществуващата мрежа е амортизирана, което води до чести аварии и прекъсване на токозахранването за продължително време. Електрифицирани са всичките 7 населени места в общината. Наложителна е подмяна. Енергоносител за общината е електричеството и твърдото гориво-дърва и въглища. Липсва екологично чист и евтин енергоносител какъвто е природният газ. Домакинствата са отопляват предимно с електроенергия и твърдо гориво. Потребление на енергия от възобновяеми източници – има в минимални количества. Разходите за улично осветление за 2013 г. са в размер на 533 хиляди KW/h. В промишлените предприятия на територията на общината не се използва енергия от възобновяеми източници. През 2002 г. бе започната модернизация на системата на уличното осветление във всички населени места чрез частична реконструкция и подмяна на съществуващите живачни лампи с високо налягане с компактни луминесцентни лампи с мощност 18 w и 36w. не бе извършено проектиране за да се оптимизират геометричните показатели на осветителните уредби. В резултат на реконструкцията бяха монтирани общо 565 луминесцентни лампи тип „ДЕНИМА”, които се управляват от програмируеми часовници които се настройват според необходимостта и финансовата възможност на общината с което бе постигнато следното:

- Повишена енергийна ефективност на уличното осветление.
- Намаляване преките разходи на община Алфатар.
- Осигуряване на безопасно движение на МПС, повишена сигурност на пешеходците нощно време и създаване на комфортна нощна атмосфера.

Парковото осветление в град Алфатар е недостатъчно, а в селата липсва такава.

За общината има разработена стратегия за енергийна ефективност. Подменени са частично уличните лампи с енергоспестяващи.

Енергоносител за общината е електричеството и твърдото гориво-дърва и въглища. Липсва екологично чист и евтин енергоносител какъвто е природният газ.

4.4. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяването на община Алфатар с питейна вода се осъществява от водоснабдителна група „Силистра” с изградена водоразпределителна помпена станция включена в областната водопреносна мрежа и от 3 бр. сондажни кладенци. Всички населени места в община Алфатар са водоснабдени, няма населени места с режим във водоснабдяването, но относителният дял на полезно използваната от общата подадена вода непрекъснато намалява, поради лошото състояние на водопроводната мрежа, което е причина за чести аварии и големи загуби на вода. Подмяната на водопроводите е основният проблем за водоснабдяването на населените места. Количеството на питейните води е достатъчно, но загубите по водопреносната мрежа са значителни. Извършени са ремонти на водопроводите в с. Чуковец, с. Васил Левски и с.Алеково.

Съществуващите два водоема в с. Васил Левски и с. Цар Асен се използват основно за рибопроизводство и частично за напояване.

Чешмите с изворна вода са 20 бр. Съществуват 31 бр. изградени кладенци.

Канализация. В общината няма изградена канализационна мрежа. Използват се септични ями, които са предпоставка за замърсяване на подпочвените води. В повечето случаи се използват септични и попивни ями или отпадъчните води свободно се изпускат в деретата, което води до замърсяване на подземните води и провокира свлачищни процеси. Има частично изграден канал за дъждовни води в ниската част на гр. Алфатар. Дъждовната вода се оттича по асфалтовото покритие на пътищата и го руши.

4.5. Строителство

Градоустройствени характеристики на населените места, изграденост и благоустроеност.

Територия и гъстоти на обитаване. Площта, която заема селищната територия на населените места, възлиза на 9 100 дка и представлява 3,67 % от общинската територия. Този процент не се различава съществено от същия национален показател, дори е доста по-нисък от него. Когато обаче, този показател се сравни с гъстотата на населението, се вижда, че населените места заемат твърде голяма площ. Тази констатация се отнася основно за селата, в които живее 51,03 % от населението, а те заемат 48,25 % от общата площ на селищните територии, а гъстотата е ниска.

Бруто гъстота на обитаване в селата и град Алфатар за периода 1978 – 2012 г				
Селища / период	Население–бр.ж.	Площ НМ ха	Гъстота бруто-ч/ха	
Общо	2012 г.	3257	845,5	3,85

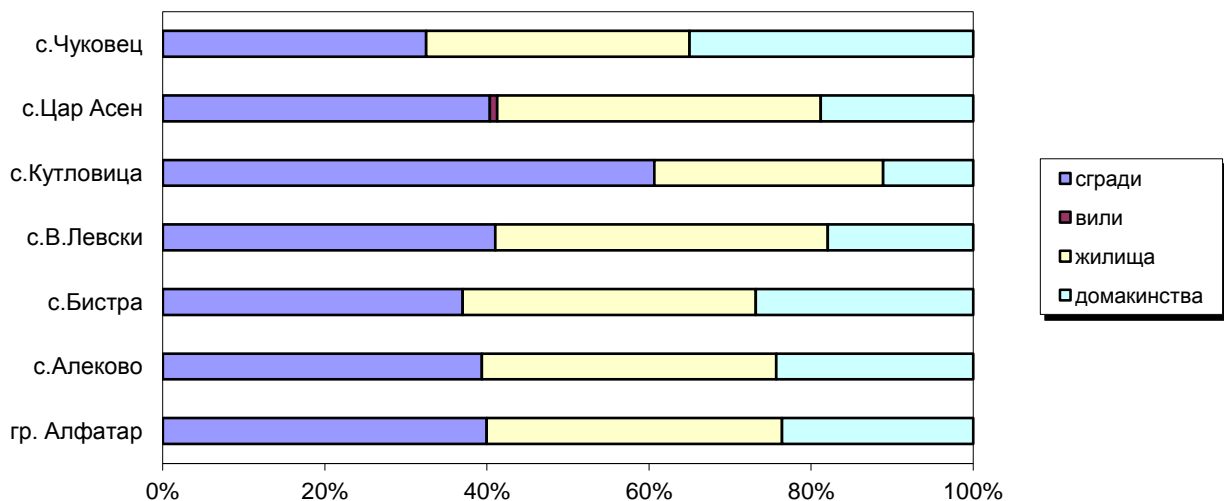
	1975 г.	6369	845,5	7,53
Села	2012.	1662	407,5	4,08
	1975 г.	3119	407,5	7,65
Град	2012.	1595	437,0	3,65
	1975 г.	3250	437,0	7,44

Таблицата показва, че за разлика от предходния тридесетгодишен период, през последните 10 години не са настанали съществени промени в интензивността на използването на селищните територии. Повишила се е съвсем малко в града и съответно е намаляла несъществено в селата. **Изграденост и благоустроеност на населените места.** Изградеността, социалната им и техническа инфраструктурна осигуреност, както и благоустроеността на селата в общината, обуславящи качеството на жизнената среда във всяко едно от тях, са от съществено значение за собственото им по-нататъшно развитие, респективно за ролята, която могат да играят в стабилизиране на структурата на селищната мрежа. Характеризирането на тези параметри на селата е направено частично въз основа на официална, но като правило много оскъдна информация. Основава се и на огледи на място.

Жилищна изграденост. Преобладаващата част от жилищните сгради са с масивна конструкция. Всички жилища са електрифицирани и водоснабдени, а канализацията не е осъществена. Жилищното застрояване остава да е малоетажно, като преобладава традиционната едноетажна добруджанска къща. Само къщите, строени през 70-те години на миналия век и след тях, са дву- и триетажни. За жилищния фонд в селата е характерен относително високият процент на многостайните жилища. Благоприятни са и показателите за жилищна задоволеност. Като се отчете прогресивно намаляващото население, степента на задоволеност със жилищна площ не е нарастнала.

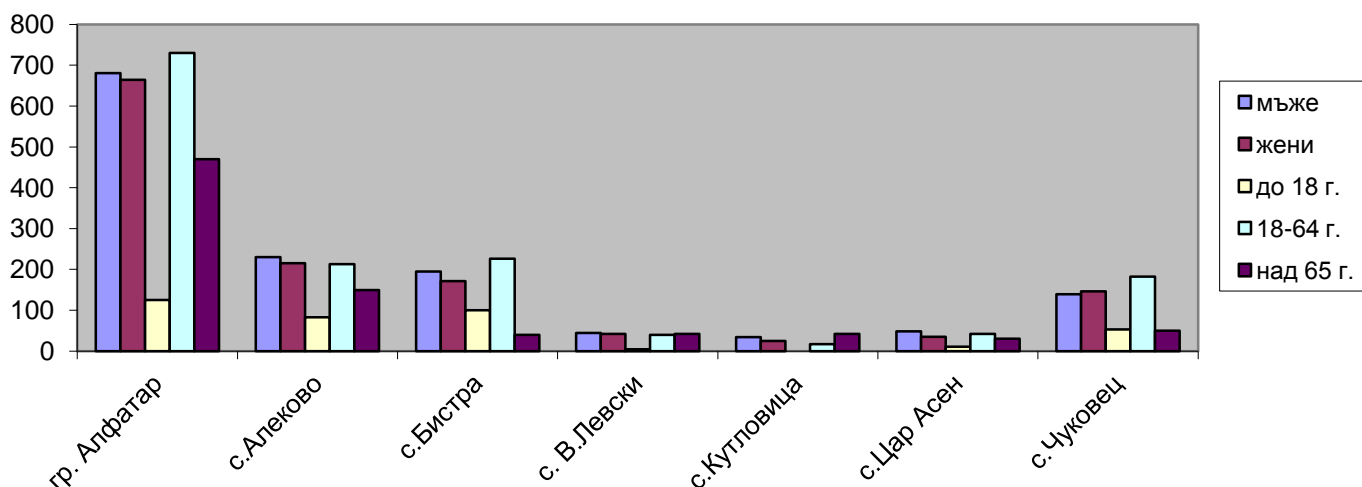
Жилищен фонд. Данни на НСИ от 2011 г. показват, че в община Алфатар съществуват 1650 жилища и 1065 домакинства, а обичайно живеещите са между 18-64 г. включително (1450).

Фигура: Жилищния фонд и домакинства в общ. Алфатар за 2011 г.:

Фигура: Обичайно живеещо население по пол и възраст за 2011 г.:

5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ, ОКОЛНА СРЕДА. РИСКОВЕ

С решение на ОбС гр. Алфатар №58 от 30.06.2004 г. е приета общинска програма за опазване на околната среда за период 2004-2007 г. С решение на ОбС гр. Алфатар №31 от 29.02.2008 г. е удължен срокът на действие на Програмата за опазване на околната среда в община Алфатар до 2013 г. Предимство на програмата е, че обхваща: управление на отпадъците, биологично земеделие, биологично производство на лечебни растения и други действия за постигане на европейски облик на общината.

Услугите, които общината предоставя на гражданите във връзка с опазване на околната среда се изразяват основно в поддържане и почистване на зелените площи и уличните елементи. За почистване на обществените територии се използват наетите лица от програмите за временна заетост на МТСП, по Регионална програма „Поддържане и изграждане на зелената система в община Алфатар” и назначени работници по чистотата и озеленяването.

5.1. Екологични условия

Необходимите действия за подобряване на състоянието на околната среда на територията на община Алфатар са обект на специализирани проучвания и планиране още с предходните разработки и са отразени в ТУП-78, Програмата за управление на общината и Областната стратегия за развитие. Като цяло екологичната обстановка в общината се оценява като добра. Тя се наблюдава и контролира по компоненти и фактори на околната среда от компетентните органи в съответствие с нормативните изисквания. Добрата екологична обстановка е обусловена от една страна от липсата на мащабни източници на замърсяващи емисии, а от друга – от благоприятния ветрови режим и залесеността на значителна част от територия. Ефективното управление на отпадъците е един от откритите проблеми на околната среда в общината.

Рискове от природни бедствия и аварии

Към рисковете от разрушителни физикогеоложки процеси, каквито са ерозията и земетресенията и изискванията за съобразяването им, трябва да се прибавят още два вида рискове, подлежащи на овладяване с устройствени средства, характерни за част от селата:

- наводнения, които могат да се предизвикат от сухи дерета и язовири;
- пътно-транспортни произшествия с човешки жертви.

5.2. Управление на отпадъците

Отпадъци

Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението.

На територията на общината се генерират основно твърди битови отпадъци. Генерират се също така и производствени и строителни отпадъци.

Не е регистрирано образуването на опасни отпадъци. Количествената информация за отделяните/натрупваните твърди битови отпадъци е оценена като ненадеждна. Същесуват системи и пунктове за събиране и/или третиране на опасни отпадъци, като батерии, луминесцентни лампи, събиране на излезли от употреба МПС, автомобилни гуми, акумулатори и отработени моторни масла и др. Не се третират разделно биоразградимите отпадъци.

В община Алфатар не съществуват регламентирани сметища. Проблем е замърсяванията във всички населени места на територията на общината.

От 2006 година, след изграждане на система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, битовите и строителните отпадъци се насочат към новото Регионално депо-Силистра. Разстоянието от него до гр. Алфатар е 18 км.

Битови и строителни отпадъци в област Силистра

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Общо образувани битови отпадъци – хил.тона ⁰	-	-	138	146	152	90	83	52	37	38
Обслужвани населени места - брой ¹	3	4	4	5	5	28	28	107	118	118
Население в обслужваните населени места – брой	58129	64691	64316	68404	67694	80076	79149	122907	126749	118433
Дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране - %	41.8	47.1	47.1	50.7	50.7	60.8	60.9	95.7	100.0	100.0
Събрани битови отпадъци от обслужваните населени	-	-	67	78	82	42	36	50	37	38

места – хил.тона ²										
Събрани битови отпадъци на човек от обслужваното население – кг./чов./г.	763	907	1044	1145	1205	528	451	405	291	322
Депа за битови отпадъци – брой	4	5	5	5	5	27	4	4	2	1
Общо приети отпадъци на депата – хил.тона ³	44	59	77	82	87	46	77	200	33	37
В това число: Депонирани битови отпадъци – хил. тона	44	59	67	78	82	42	73	194	29	33
Заета площ от депата - дка	77	88	54	134	37	97	94	104	30	30
Остатъчен капацитет на депата - м ³	-	-	13209 2	193239	33635 7	54830 78	4956 159	7684 80	7265 89	6881 54

⁰ данните са резултат от статистическа оценка на количествата образувани битови отпадъци от обслужваните и необслужваните населени места. Поради промяна в методологията е направена ревизия на данните за периода 2004-2007 г. изключени от изчислението са временно съхранените битови отпадъци.

¹ обслужвани населени места от системи за организирано сметосъбиране на битови отпадъци.

² направена е оценка на събраните битови отпадъци от обслужваните населени места, поради промяна в методологията е направена ревизия на данните за периода 2004-2007 г.

³ от 2004 г. се събира информация за общо приетите отпадъци на депата (вкл. количествата битови, строителни и други отпадъци).

За третиране на отпадъците ежегодно общината определя такса битови отпадъци. Проблемът е, че средствата, които общината събира от такса битови отпадъци не стигат за почистване и запръстване на локални замърсявания.

Проблем е обезвреждането на растителните и животински отпадъци. Разделянето в отделен поток, обработка и употреба като компост на тези отпадъци ще реши в голяма степен въпроса с генерираните на територията отпадъци.

Проблем е и събирането на строителни отпадъци от разрушаване и ремонт на сгради. Изграждането на площадка за строителни отпадъци и по-нататъшната им преработка ще опази природата и ще реши проблема за минималните количества строителни отпадъци от домакинствата.

6. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е обективно следствие от социално–икономическия анализ и представя изводите от проучването на състоянието и потенциала на общината, като акцентира на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за развитие.

SWOT анализът включва оценка на вътрешните фактори, чрез която се идентифицират силните и слабите страни на община Алфатар, оценка на външните фактори на обкръжаващата среда, които очертават благоприятните възможности и потенциални заплахи за развитието на общината.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Наличие на свободни пасища и мери, подходящи за интензивно отглеждане на животни – говеда, овце, кози; - Климат, благоприятстващ отглеждане на селскостопански култури; - Изградени административни структури – общинска служба “Земеделие”; - Благоприятни агро-климатични условия; - - Плодородни почви; - Развиващ се сектор на жизнеспособни МСП; - Силно развито растениевъдство; - Наличие на горски площи; - Наличие на свободен трудов ресурс с качества подходящи за обслужване на нуждите на селското стопанство. - свободна работна сила; - МСП с висококвалифицирани специалисти; - Добра транспортна достъпност от Североизточна България към Южна България и Румъния; - Богато културно-историческо наследство; - Съхранена природна среда и климат; - Наличие на защитени местности; - Наличие на водни източници; - Наличие на значителен горски фонд за развитие на еко туризъм; - Добро стратегическо местоположение до големи градски и туристически центрове; - Богати културно-исторически и образователни традиции; - Добре развита социална инфраструктура, адекватна на образователните, здравните, културните и други социални потребности на населението; - Разработен общински план за действие за интегриране на българските граждани от 	<ul style="list-style-type: none"> - Липса на ясна концепция за развитието на селското стопанство; - Липса на изградена напоителна система; - Неоползотворени възможности за използването на добитите растителните и животински ресурси; - Ниско равнище на изграденост и структура на преработващата промишленост; - Ниско равнище на изграденост животновъдни ферми и стопанства; - Липса на преработвателни предприятия на територията на общината за селскостопанска продукция; - Непреодоляно сътресение от преструктурирането, липса на стопански структури с капацитет за тласък в развитието и обновяването на икономиката; - Нестабилни стопански структури в аграрния сектор; ниско ниво на научно обслужване; - Раздробена собственост и липса на развит пазар- бариера за ефективно ползване на земята; - Ниска стокост на продукцията от животновъдството; - Липса на мотивираност и готовност за усвояване целеви държавни средства на фондове на ЕС; - Нестабилни стопански структури в аграрния сектор; ниско ниво на научно обслужване; - Раздробена собственост на поземлените имоти; - Неоползотворени възможности за ефективно ползване на земята чрез комасирано ползване на земеделската

<p>ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има изградени: Дом за стари хора, Център за настаняване от семеен тип към Дом за стари хора и Център за настаняване от семеен тип за стари хора с влошено здравословно състояние /лежащи/; - Действащ домашен социален патронаж; - Налични социални услуги: дом за стари хора, преходно жилище, център за настаняване от семеен тип за стари хора, кризисен център за деца, жертва на трафик и насилие, домашен социален патронаж, лични асистенти, домашен помощник, обществена трапезария; - Квалифициран персонал; - Лицензиран доставчик на социални услуги с опит в изпълнение на проекти в социалната сфера; - Социалните приоритети на общината, които са залегнали в Плана за регионално развитие, Стратегията за социални услуги на община Алфатар, програми и планове; - Добро ниво на взаимодействие между общината и публичните и частни институции; - Членството ни в ЕС; - Добра квалификация на преподавателски кадри; - Богат културен календар, съхранен певчески фолклор, възможност за включване в анимацията на туристически продукти; - Във всички населени места има действащи читалища и читалищни настоятелства; - Наличие на паметници на културата – храм „Света троица” гр. Алфатар, храм „Св. Георги” с. Кутловица; - Възстановен футболен клуб „Добруджанец” – гр. Алфатар; - Учебните заведения имат добра материално-техническата база; - Оптимизирана училищна система; - Изградена пътна мрежа; - Изградена и функционираща жп спирка; - Изградена аналогова АТЦ с възможност 	<p>земя;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слаба организираност на производителите; - Дисбалансиран аграрен сектор с ниска ефективност. Влошена посевна структура, сеитбоборт и ползване на посеви на основните полски култури; - Липса на единен туристически продукт; - Недоразвита и лошо поддържана техническа и комунална инфраструктура; - Ниска квалификационна степен на местната работна сила в областта на туризма; - Ниско равнище на туристическия маркетинг на територията на общината; - Слабо предлагане на допълнителни туристически атракции и услуги; - Неблагоприятна възрастова структура на населението; - Високо равнище на безработицата при групи с ниска квалификация, средно специално и основно образование, при младите хора и ромите; - Хроничен дефицит на средства за поддържане и обновяване на съществуващата инфраструктура (на здравеопазване, образование, култура); - Висок дял здравно и социално неосигурени лица, неграмотност на ромското население (образование, семейно планиране и липсата на навици за трудова заетост); - Перманентно нарастващ брой на населението, нуждаещо се от нови социални услуги; - Безработицата и ниските доходи на голяма част от населението на общината, водещи до нисък стандарт на живот и демотивация за живот; - Липса на подходящи работни места за хора с увреждания; - Високо равнище на безработица при групи с ниска квалификация и основно образование при младите хора; - Нисък образователен ценз и квалификация; - Висока средна възраст на трудоспособно население; - Сезонност на заетостта в селското
--	---

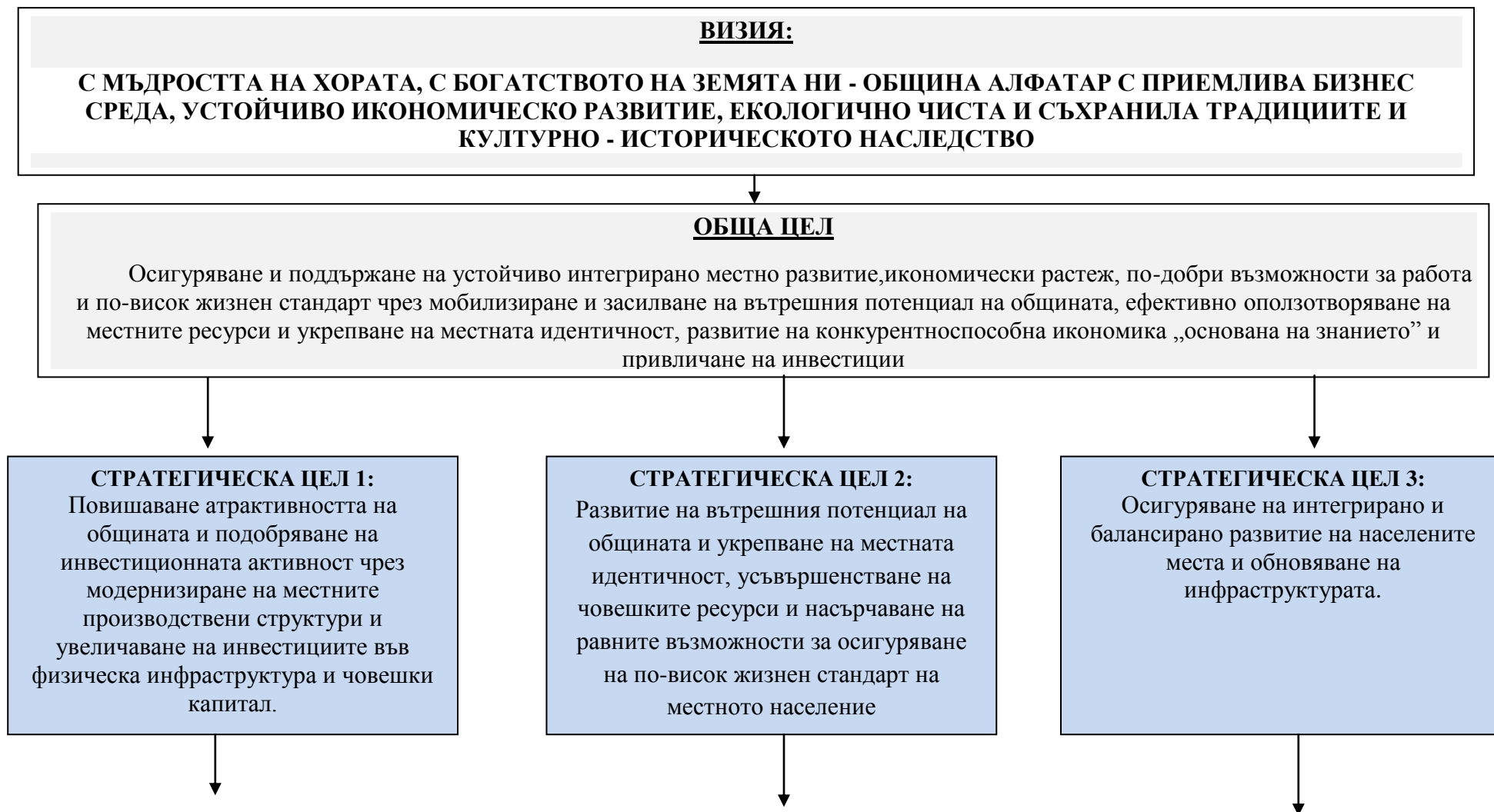
<p>за включване в оптичната магистрала Русе – Силистра – Добрич ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изградени клетки на мобилните оператори – Мобилтел и Глобул; - Има кабелна телевизия и достъп до интернет; - Изградена водопреносна мрежа и водоразпределителна помпена станция включена в областната водна мрежа и 3 бр. сондажни кладенци; - Ел.мрежа- изградена и функционираща електроразпределителна подстанция-31 MW включена в националния енергиен пръстен; - Разработена програма за енергийна ефективност; - Съхранена природна среда; - Разработена програма за опазване на околната среда; - Съществуват два водоема, 20 изворни чешми, 31 кладенеца; - Има неограничен ресурс на добити растителните и животински отпадъци; 	<p>стопанство;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Намаляващ дял на реално заетите от активното население; - Наличие на голям брой слети и маломерни паралелки в селски училища – предпоставка за ниско качество на образованието; - Прекъснати традиции за масов спорт (крос, състезания); - Липса на алтернативни форми за качествен културен живот (театри, клубове по интереси); - Слаба инвестиционна активност, затруднена достъпност , нисък стандарт на инфраструктурите; - Лошо поддържана инфраструктура; - Остър недостиг на финансов ресурс за поддържане на съществуващата и изграждане на нова техническа инфраструктура; - Амортизирана водопреносна мрежа и загуби на вода; - Липса на канализация и пречиствателна станция; - Недостатъчно изградена съобщителна мрежа в съставните села; - Стари замърсявания; - Изградена система за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци; - Липса на пречиствателна станция за отпадни води;
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ

<ul style="list-style-type: none"> - Големите резерви от свободни естествени ливади и пасища са предпоставка за рентабилно производство на месо и мляко; - Съдействие на администрация за организирането и провеждането на семинари, дискусии и др. информационни дейности сред земеделските производители по въпросите на общата селскостопанска политика на ЕС и в частност на регионалната и общинска такава; - Привличане на инвестиции за развитие на всичките села, разположени на територията на общината с уникален висококачествен туристически продукт в т.ч.: всички видове етнографски, младежки, кулинарен, екстрем и селски туризъм; - Изграждане на нова и разширяване на съществуваща техническа инфраструктура чрез търсене на възможности за външно финансиране; - Разнообразяване на формите на туризъм; - Развитие на някои отрасли от хранително-вкусовата промишленост на база на възможностите за развитие на подходящи подотрасли в селското стопанство; - Подобряване на връзката между трудово пазарните институции и образователната система; - Ползване на средства от европейски фондове; - Интегриране в европейските транспортни коридори; - Отвореност към нови европейски пазари; - Макроикономическа стабилизация на страната; - Ползване на средства от европейски фондове за финансиране на проекти за регионално развитие; - Подобряване на инфраструктура; - Мобилизиране на местни ресурси за инвестиране в различни инициативи; - Развитие на публично–частно партньорство, концесии; - Интегриране в европейските транспортни коридори; - Увеличаване на бюджетните средства за 	<ul style="list-style-type: none"> - Несигурни транспортни връзки; - Нестабилност (сезонност) на туристическото търсене; - Непълна финансова обезпеченост на инвестиционните общински и регионални проекти; - Неустойчиво използване на туристическите ресурси; - Формиране на отрицателен естествен и механичен прираст; - Миграция на младите хора; апатия, слаба предприемчивост и социална креативност; - Нарастване на конкуренцията на съседни общини, големи градове и чужди страни по отношение на кадри, средства, инвестиции и т.н.; - Намаляване броя на децата и учениците; - Слаба инвестиционна активност, затруднен достъп до информация; - Природни бедствия и аварии; - Кражби и повреди по елементи на техническата инфраструктура; - Промислени и селскостопански дейности, замърсяващи околната среда; - Въвеждане на строги изисквания за опазване на околната среда; - Честа промяна в законодателството; - Силен конкурентен натиск върху бизнеса особено МСП; - Отрицателен естествен прираст; - Висок процент на безработица; - Липса на приемственост между поколенията; - Деervalвация на ценности – черна дупка;
---	---

<p>капиталови разходи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Участие в национални и международни програми и проекти; - Провеждане на кампании по залесяване; - Изграждане на торови площадки; - Въвеждане на пилотна система за компостиране на растителни и животински отпадъци;	
---	--

II. ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ В ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АЛФАТАР 2014 - 2020 Г.

ПРИОРИТЕТ 1.1:

Подобряване на средата за правене на бизнес и подкрепа за повишаване на конкурентоспособността на малкия и средния бизнес.

ПРИОРИТЕТ 1.2:

Подкрепа за активиране на общинската икономика и укрепване на институционалния капацитет на местно ниво.

ПРИОРИТЕТ 1.3:

Съхраняване и развитие на човешкия фактор. Подобряване качеството на живот на населението и повишаване на заетостта.

ПРИОРИТЕТ 2.1:

Подобряване на условията за осъществяване на система от качествени образователни и възпитателни дейности в учебните и детски заведения, които да изграждат личността на детето и на младия човек и да създават предпоставки за по-нататъшното му самостоятелно развитие и адаптиране на българското образование към европейските образователни системи и структури.

ПРИОРИТЕТ 2.2:

Разширяване обхвата на социалните услуги и предотвратяване на рисковете за социално изключване

ПРИОРИТЕТ 2.3:

Обогатяване на културния живот и дейностите в съответствие с динамиката на новото време

ПРИОРИТЕТ 3.1:

Развитие на съвременна инфраструктура за подобрена свързаност и достъпност

ПРИОРИТЕТ 3.2:

Опазване на околната среда, подобряване на енергийната ефективност

ПРИОРИТЕТ 3.3:

Развитие на териториалното сътрудничество

ПРИОРИТЕТ 3.4:

Развитие на туризма